

थवाङ गाउँपालिका

वस्तुगत विवरण
Rural Municipality Profile

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
थवाङ, रोल्पा
प्रदेश नं. ५ - नेपाल

२०७५

दूई शब्द

विकास निर्माणका विभिन्न चरणहरूमा स्थानीय स्तरको स्रोत साधनको संभाव्यता पहिचान गर्दै, योजना छनोट गर्ने , योजना बनाउने, कार्यान्वयन गर्ने ,अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्ने संरक्षण गर्ने सम्पूर्ण जिम्मेवारी राज्य पुनर्संरचनाको संघीय व्यवस्था तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई सुम्पेको छ । स्थानीय तहलाई स्वायत्त र जिम्मेवार बनाई, गाउँको एकिकृत विकास कार्यमा लाग्नको लागि सजिलो होस् भन्ने मनासयले व्यवस्था भए अनुरूप विभिन्न नीति निर्देशिका र कार्यविधि समेत तयार पारी स्थानीय निकायलाई शशक्त पार्नमा सहयोग भै रहेका छन् । गाउँको समग्र विषयको जानकारी लिन पाउनु हामी सबैको अधिकार पनि हो । यसैलाई मध्यनजर गर्दै गाउँका भौतिक, सामाजिक, आर्थिक लगायत सम्पूर्ण सूचनाहरूबाट सु-सूचित गराउने उद्येश्यले थवाङ गाउँपालिका कार्यालय रोल्पाले गाउँको उपलब्ध सूचना एवं तथ्यांकलाई संकलन र विश्लेषण गरि वस्तुगत विवरण २०७४ प्रकाशित गरी सबै सामु पुर्याउने प्रयास गरेको छ ।

गाउँपालिकाले आगामी दिनमा अघि बढाउने अल्पकालिन, मध्यकालिन एवं दीर्घकालिन योजना तयार गरि योजना सहितको विकास कार्य अघि बढाउन आवश्यक तथ्याङ्कको जरुरी हुने गर्दछ । यस गाउँपालिकाले सामाजिक, भौतिक, आर्थिक लगायत महत्वपूर्ण क्षेत्रको तथ्याङ्कको व्यवस्थीत रूपमा प्राप्त गर्न यस गाउँपालिकाले गाउँ प्रोफाइल तयार गर्ने जमर्को गरेको छ । उक्त प्रोफाइल तयार गर्न शाज इन्टरनेसनल प्रा.लि, काठमाडौं लाई परामर्शदाताको रूपमा नियुक्त गरिएकोमा उक्त संस्थाले यस गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक लगायत सम्पूर्ण क्षेत्रको विद्यमान अवस्था सहितको गाउँ प्रोफाइल तयार गर्ने कार्य गरेको छ । परामर्शदाता संस्थाले यस प्रोफाइलमा गाउँभित्रका सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक, शैक्षिक, प्राकृतिक लगायत विभिन्न पक्षहरूलाई मेहनतका साथ समेट्ने प्रयास गरेको छ ।

प्रस्तुत पार्श्वचित्र तयार गर्ने क्रममा त्रुटि रहित बनाउने प्रयास गर्दा गर्दै यसमा धेरै त्रुटि भएका होलान्, कृपया सुझावहरू प्राप्त भए आगामी दिनहरूमा मार्गदर्शन हुनेछ ।

अन्तमा यो पार्श्वचित्र तयार गर्ने क्रममा सूचना तथा तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्पूर्ण गाउँबासी, जानिफकार व्यक्तिहरू, सम्पूर्ण सरकारी कार्यालय तथा यससंग सम्बन्धित कर्मचारीहरू, विभिन्न संघसंस्था र गाउँका सम्पूर्ण विद्वत वर्गहरू प्रति गाउँपालिका कार्यालय हार्दिक आभार तथा धन्यवाद प्रकट गर्दछ ।

.....
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
थवाङ गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, रोल्पा

विषय सुची

१. प्रकाशकीय	5
१.१ पृष्ठभूमि	5
१.२ उद्देश्य	6
१.३ विधि र प्रकृयाहरू	8
१.४ सीमाहरू	8
२. गाउँपालिकाको परिचय:.....	10
२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि :.....	10
२.२ नक्सामा थवाङ गाउँपालिका र रोल्पा जिल्ला.....	11
२.३ गाउँपालिकाको सिमाना :	12
२.४ गाउँपालिकामा समावेश भएका वडाहरू:	12
२.५ भौगोलिक अवस्थिति	13
२.६ हावापानी तथा जलवायु.....	13
२.७ जैविक विविधता	13
२.८ नदीनाला तथा तालपोखरी.....	13
२.९ ऐतिहासिक स्थलहरू	13
२.१० सामाजिक जनजीवन	Error! Bookmark not defined.
२.११ कृषि	Error! Bookmark not defined.
२.१५ प्राकृतिक श्रोत (खानी/खनिज)	13
२.१६ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेला	13
२.१८ गाउँपालिकाका चुनौती तथा समस्याहरू:.....	14
२.१९ गाउँपालिकाका विकास सम्भावनाहरू:	16
१. कृषि :.....	16
२. पर्यटन :.....	16
३. उद्योग :.....	17
४. शिक्षा :.....	17
५. खेलकुद:.....	17
६. अन्य :.....	17
३. गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्था	18
३.१ गाउँपालिकाको कूल जनसंख्या	18
३.२ उपस्थित नभएको जनसंख्या	19
३.३ जातीयताको आधारमा जनसंख्या	19
३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	21
३.६ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या.....	22

३.७ उमेरका आधारमा जनसंख्याको विवरण	23
३.८ आर्थिक वर्ष २०७३।०७४ को पञ्जिकरणको विवरण	24
३.९ आर्थिक वर्ष २०७३।०७४ मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण	25
३.१०. सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिहरूको विवरण	25
४. गाउँपालिकाको आर्थिक अवस्था	26
४.१ स्वामित्वको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या	26
४.२ बनावटको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या	26
४.३ घरको बाहिरी पर्खालको आधारमा घरधुरी	27
४.४ घरको छानाको आधारमा घरधुरी	27
४.५ खानेपानीको आधारमा घरधुरी	28
४.६ खानापकाउने इन्धनको आधारमा घरधुरी	29
४.७ विजुलिवत्तिको श्रोतको आधारमा घरधुरी	30
४.८ शौचालयका प्रकार र घरधुरी	30
४.९ सुविधाको आधारमा जनसंख्याको विवरण:	31
६.५ मुख्य पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण:	32
५. गाउँपालिकाको सामाजिक अवस्था	33
५.१ शैक्षिक अवस्था	33
५.१.१ गाउँपालिकामा रहेका विद्यालयको विवरण	33
५.१.२ विद्यालयका विभिन्न विद्यालयमा हाल कार्यरत शिक्षक संख्या	34
५.१.५ विद्यालयहरूमा शौचालयको विवरण	34
५.१.७ गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्था र साक्षरताको दर	35
५.१.७ ५ वर्ष माथिका जनसंख्याको शैक्षिक अवस्था	35
५.२ स्वास्थ्य सम्बन्धी	36
५.२.१ स्वास्थ्य संस्था	36
५.३ धार्मिक स्थलको नाम	36
५.४ तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम	37
५.६ वन सम्बन्धि विवरण (सामुदायिक, निजी)	37
६. भौतिक पूर्वाधार विकासको अवस्था	38
६.१ सडक यातायात	38
६.१ वातावरण तथा सरसफाई	38
६.२ कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र	38
६.४ हुलाक सेवा केन्द्र	39
६.५ बसपार्क वा बस स्टेशन	39
६.७ गाउँपालिकामा भएका युवा क्लव सम्बन्धि विवरण	39

६.८ सामुदायिक भवनहरूको विवरण	40
६.९ शवदाह तथा पशु बधशालाको विवरण.....	40
६.१० खेल मैदान सम्बन्धी विवरण	41
६.११ भोलुङ्गे पुल । पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण	41
६.१२ विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सम्बन्धी विवरण	42
६.१३ प्रकोपबाट भएको क्षति सम्बन्धी विवरण - आ.व. २०७४-७५ को	42
६.१५ सिंचाई.....	42
७. उद्योगधन्दा तथा व्यवसायको अवस्था	43
७.१ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण	43
७.२ गाउँपालिकामा पशुपालन सम्बन्धि विवरण	44
७.३ सहकारी संस्थाको विवरण.....	44
७.४ गाउँभित्र रहेका व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण	45
७.६ गा.पा. मा रहेका प्रहरी ईकाईहरूको अवस्थिती	45
७.७ वातावरण तथा सफाई.....	45
७.८ सेवा प्रवाह विवरण तथा विपद व्यवस्थापन.....	45
७.९ सूचना तथा सञ्चार.....	46
७.१० पार्क, उद्यान, भ्यू टावर.....	46
८. विविध जानकारी	47
८.१ गाउँपालिकामा रहेका हाइड्रोपावर तथा लघु जलविद्युतहरूको विवरण.....	47
८.१ गाउँपालिकाको आ.व. ०७४/७५ को अनुमानित चालु खर्च, कार्यक्रम तथा पुँजिगत खर्चको विवरण.....	48
८.२ गाउँपालिकाको आ.व. ०७४/७५ को विषयगत कार्यक्रम, योजना तथा वजेटको निर्णयार्थ विवरण.....	48
९ गाउँपालिकाको टाढाको वस्ती बाट सम्बन्धीत गा.पा.को केन्द्र पुग्नलाग्ने अनुमानित समय.....	48
१०. गा.पा कार्यालयदेखि वडाकेन्द्रसम्मको दुरी	48
१३. स्थानीय जनप्रतिनिधीहरू.....	49

१. प्रकाशकीय

१.१ पृष्ठभूमि

सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय अन्तर्गतको राज्य पुनर्संरचनाको संघीय व्यवस्था तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले नगरपालिका, गाउँपालिका तथा जिल्ला समन्वय समितिलाई स्थानीय तहको रूपमा परिभाषित गरेको छ । स्थानीय तहको रूपमा राखिएका यी निकायहरूमा राज्यको कार्यहरूलाई विकेन्द्रित गरि एक पूर्ण अधिकार सहितको नागरिकको स्थानीय सरकार निर्माण गरि जनतालाई सरल रूपले सेवा प्रवाह गर्नको लागि, सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट निर्देशित भएका छन् । सोहि बमोजिम चुनावी प्रक्रियाको माध्यमबाट स्थानीय प्रतिनिधिको छनोट गर्ने कार्यले पनि निरन्तरता पाइरहेको छ । यसरी चुनावी मैदानबाट आएका जनप्रतिनिधि र खुला प्रतिस्पर्धात्मक परिक्षाको प्रणालीबाट छनोट भई निश्चित कानुनी दायराबाट आएका प्रतिनिधिको संयुक्त साभेदारीमा स्थानीय तहको कार्यहरू संचालन गर्नको लागि सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले जिम्मेवारी सुम्पेको छ । स्थानीय तहको काम गर्नको लागि जिम्मेवारी प्राप्त गरेका यि निकायहरूले जनताको सर्वाधिक नजिकको साभेदार बनेर काम गर्न सुरुवात गरिसकेका छन् । गाउँपालिका स्थानीय तहको पहिलो तहमा रहेको हुन्छ । गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रको सबैखाले विकासको प्रक्रियालाई अघि बढाउने क्रममा निर्देशित कानुनी दायराको पालना गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका लागि गाउँपालिकाले संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को आधारमा आफ्नो क्षेत्रमा भौतिक, आर्थिक तथा सामाजिक विकासको नेतृत्व गर्ने उल्लेख गरेको छ । सोहि बमोजिम गाउँपालिकाले आफ्नो कार्यलाई सरल रूपले संचालन गर्नको लागि आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्वनै स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिती देखिने गरि वस्तुगत विवरण तयार गनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यस्तो वस्तुगत विवरणको ढाँचा सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले निर्देशन गरे बमोजिम हुने र सो ढाँचामा स्थानीय तहबाट आवश्यकता अनुसार थप विवरण समावेश गर्न सकिने कुरा उल्लेख गरिएको छ । यसरी वस्तुगत विवरण निर्माण गरिसके पछि सोको अद्यावधिक गरि आफ्नो वेव पेजमा सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत गरिएको छ । गाउँपालिकाले यो जिम्मेवारी पुरा गर्दा आफ्नो गाउँको आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमामा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामुलक ढंगले गनुपर्ने गरि निर्देशन प्राप्त गरेको छ । साथै गाउँको वस्तुगत विवरणमा सम्बन्धित क्षेत्रको भौतिक रूपरेखा देखिने गरि स्रोत नक्सा समेत तयार गनुपर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । यसका साथै गाउँक्षेत्रको विकास निर्माण र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा स्थानीय तहको भूमिका बढिरहेको सन्दर्भमा गाउँविकास सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन पनि गाउँपालिकाले गर्नुपर्ने एक महत्वपूर्ण कार्य हो । यसका लागि स्थानीय तहको योजना तर्जुमा गर्नको लागि गाउँपालिकाको समग्र वस्तुस्थितिको यथार्थ तथ्यहरूको जानकारी हुनु पहिलो र आधारभूत कुरा हो । अतः गाउँपालिकाको योजना तर्जुमाको लागि आफ्नो क्षेत्रको सामाजिक, आर्थिक, भौतिक आदि विविध पक्षको तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ । गाउँपालिकाका विविध पक्षहरूको वास्तविक स्थितिको तथ्याङ्क र सूचना विना कुनै पनि योजनाको सही छनौट हुन सक्दैनन् । समय समयमा गाउँपालिकासँग सम्बन्धित सबै किसिमका तथ्य, तथ्याङ्कको संकलन र विश्लेषण गरी सो तथ्याङ्कका आधारमा योजना तर्जुमा हुन सकेको अवस्थामा मात्र योजनाहरू वस्तुनिष्ठ हुन्छन् । यसको लागि

आफ्नो क्षेत्रका भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक लगायतका पूर्वाधारको जानकारी लिन तथा भविष्यका योजनाको निर्माणको लागि पूर्वानुमान गर्न तथा जनतालाई अनुभूत हुने गरि सरल र प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न निर्देशिकाको रूपमा वस्तुगत विवरणलाई उपयोग गर्न सकिन्छ । यहि विशेषताको कारणले वर्तमान समयमा प्रत्येक गाउँपालिकाले आफ्नो पार्श्वचित्र (वस्तुगत विवरण) बनाउन अनिवार्य भइसकेको छ ।

गाउँपालिका पार्श्वचित्रको औचित्य

सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय अर्न्तगत स्थानीय तहको योजना तथा बजेट दिग्दर्शनले निर्देशन गरे अनुसार गाउँपालिकाका समितिहरूलाई स्थानीयस्तरमा योजनाहरू सहभागितात्मक पद्धतिको माध्यमबाट तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गर्नको लागि एक केन्द्रविन्दुका रूपमा स्थापित गरेको छ । गाउँपालिका पार्श्वचित्र यस्तो दस्तावेज हो जसले गाउँक्षेत्रको समग्र वस्तुस्थितीलाई देखाउँदछ, जसबाट योजनाहरूको छनौट प्राथमिकिकरण गर्न सजिलो हुन्छ । त्यसैले गाउँपालिका पार्श्वचित्रलाई गाउँको तथ्याङ्कीय ऐना पनि भनिन्छ । यसले गाउँको वर्तमान अवस्थाको बारेमा जानकारी दिने गर्दछ । गाउँको वर्तमान अवस्था र स्थितीको विश्लेषण र महत्वका आधारमा सहभागितात्मक योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन प्रक्रियामा दिगोपन तथा पारदर्शी हुन जान्छ । खासगरि विकाससंग सम्बन्धित कार्यालयहरू लगायत योजना संचालन गर्ने अन्य संघसंस्थाको लागि यो आधारभूत विषय हो । जवसम्म हामी सुचना संकलन तथा प्रशोधन गरि व्यवस्थित ढङ्गले प्रत्येक विषयसंग सम्बन्धित कार्यालय, गैह्र सरकारी तथा अन्य संघसंस्थाको तथ्यगत स्थिती भल्काउन सक्दैनौं, तबसम्म व्यवस्थित ढङ्गले सुचनाको वास्तविक प्रयोग, वैज्ञानिक प्रणालीबाट योजना तर्जुमा हुन सक्तैन । त्यसैले गाउँको एकीकृत र समग्र सूचना प्रणालीलाई विकास गर्न गाउँ भित्रको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधारहरूको स्थिती भल्कने विवरणहरू राख्नु अपरिहार्य हुन्छ । गाउँको तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू अद्यावधिक हुनु पर्दछ र तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूले आवधिक सूचना तथा तथ्याङ्कको बारेमा जानकारी पाउनु पर्दछ । एकातर्फ यस्ता तथ्याङ्क गाउँको सूचनाका आधारका रूपमा रहने गर्दछन् भने अर्कातर्फ यसरी विभिन्न क्षेत्रबाट उत्पादित तथ्याङ्कहरूको प्रमाणिकरण एवं विश्वासनियताको समेत यकिन गरि सोको बारेमा तथ्याङ्क प्रयोगकर्तालाई जानकारी गराउनु गाउँपालिका पार्श्वचित्रको महत्व रहेको छ । यस पार्श्वचित्रबाट समग्र विकासको लागि योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनको लागि सहयोग पुग्ने र गाउँको दिगो विकास निर्माणमा टेवा पुग्नु जान्छ ।

१.२ उद्देश्य

यस पार्श्वचित्र तयारी गर्नुका प्रमुख उद्देश्यहरू निम्नलिखित छन् ।

क) गाउँको भौतिक पूर्वाधार, सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक तथा वातावरणीय अवस्थाहरूको जानकारी दिने ।

ख) गाउँको विषयगत क्षेत्रका विद्यमान संभावना र समस्याहरू अवगत गराउने ।

ग) गाउँ पार्श्वचित्रका आधारमा गाउँको आवधिक योजना तर्जुमा गर्न प्रोत्साहित गर्ने र सरोकारवालाहरुलाई आवश्यकता अनुसार गाउँ सम्बन्धी तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने ।

घ) नागरिकलाई सूचनाको आदान प्रदान माफत राज्य सरकार तथा प्रशासन उनिहरुको सेवक हो भन्ने कुराको विश्वस्तता दिलाउने ।

ङ) गाउँपालिका भित्र रहेका ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वका सांस्कृतिक सम्पदा र प्राकृतिक साधनको पहिचान गरि संरक्षण तथा सम्बर्द्धनमा प्रोत्साहन गर्ने ।

च) गाउँपालिकालाई क्रमश समग्र गाउँपालिका क्षेत्रको सूचना बैकको रूपमा स्थापित गर्दै लैजाने ।

छ) व्यवस्थित शहरी विकास, गाउँको विकास निर्माण तथा सामाजिक गतिविधिको क्षेत्रमा नयाँ सम्भावना, अवसर तथा चुनौतीहरुको पहिचान गर्ने ।

१.३ विधि र प्रकृयाहरू

थवाड गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गर्नको लागि आवश्यक सूचना तथा जानकारीहरू मुख्यत दुई किसिमबाट संकलन गरिएका छन् । पारिवारिक तथा घरधुरीसँग सम्बन्धित सूचनाहरू प्राथमिक तथ्यांक हुन् र यी गणना विधिबाट संकलन गरिएका हुन् । यसमा समावेश गरिएका पारिवारिक सूचनाभन्दा अन्य जानकारीहरू सम्बन्धित निकायबाट द्वितीयक विधिबाट संकलन गरिएका छन् । प्राथमिक तथा द्वितीयक तथ्यांकहरू संकलन गर्दा निम्न विधि र प्रकृयाहरू अपनाइएका छन् ।

क) द्वितीय स्रोतहरूको रूपमा प्रकाशित एवं अप्रकाशित पुस्तक, पुस्तिका, अध्ययन, प्रतिवेदन, विषयगत कार्यालयको रेकर्ड आदिको प्रयोग ।

ख) विषयगत कार्यालय, संघसंस्था, वित्तिय संस्था, राजनैतिक पार्टी प्रतिनिधिहरू तथा विशेषज्ञहरू संगको छलफल, अर्न्तवार्ता एवं सुभाष संकलन ।

ग) वडा सचिवहरूसंग छलफल ।

घ) विभिन्न कार्यालयहरू एवं संघसंस्थाहरूसंग प्रत्यक्ष सम्पर्क एवं टेलिफोन तथा पत्राचार विधिबाट सूचना संकलन गरिएको छ ।

ङ) अति संवेदनशिल वातावरणीय क्षेत्रहरूको अवलोकन तथा नक्साङ्कन कार्य ।

च) पारिवारिक तथ्याङ्क संकलनको लागि संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट तयार गरिएको घरधुरी सर्भेक्षण फारमलाई मुख्य आधार मानी यस गाउँपालिकाको आवश्यकता अनुसार गाउँ क्षेत्रका सरोकारवालाहरूसँग छलफल गरी आवश्यक सुधार गरिएको ।

छ) पारिवारिक तथ्याङ्क बाहेकका अतिरिक्त सूचना/तथ्याङ्कहरूको लागि गाउँपालिकाको कार्यालय, सम्बन्धित विषयगत कार्यालय तथा सेवाकेन्द्रहरू, गैर सरकारी संस्थाहरू, स्थानीय विद्यालय तथा अन्य सम्बन्धित निकायबाट सङ्कलन गरिएको ।

१.४ सीमाहरू

क) यो पार्श्वचित्र तयार गर्दा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम गाउँपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारभित्र रही योजना तर्जुमा प्रकृयासँग सम्बन्धित प्रश्नावलीतर्फ बढी ध्यान केन्द्रित गरिएकोले यस प्रयोजनभन्दा बाहेकका कतिपय पारिवारिक तथ्यांकमा समेटनुपर्ने प्रश्नावलीहरू कमै मात्र समेटिएको छ ।

ख) पारिवारिक आय तथा व्यय, रोजगारी, जग्गा जमीनको अवस्था, कृषि उत्पादन लगायतका आर्थिक सूचकहरू प्रश्नावलीमा राखिएकोमा यसबाट गाउँक्षेत्रका बासिन्दाको प्रतिव्यक्ति आय मात्र गणना गरिएको छ । गरीबी मापन सम्बन्धी सूचनाहरूहरूको लागि आधिकारिक निकायबाट स्वीकृत सूचकहरूको पहिचान नगरिएको हुँदा यस सम्बन्धी थप विश्लेषण गरिएको छैन । स्वीकृत सूचकहरू पहिचान भएको अवस्थामा उपलब्ध सूचनाहरूको विश्लेषण गरी गरीबी मापन गर्न सकिने अवस्था छ । संकलन गरिएका सबै घरधुरी सर्भेक्षण फारमहरू सुरक्षित राखिएका छन् ।

ग) यस पार्श्वचित्रमा समावेश गर्न सङ्कलन गरिएका द्वितीयक तथ्याङ्कहरूको आधार वर्ष फरक फरक भएको हुँदा द्वितीयक तथ्यांकमा एकरूपता हुन सकेको छैन ।

घ) महत्वपूर्ण सम्पदाहरूको तस्वीर राख्ने प्रयास गरिएको भए पनि सबैलाई समेट्न सकिएको छैन ।

ङ) पारिवारिक तथ्याङ्क संकलन गर्ने सिलसिलामा गाउँपालिकाबाट खटिई गएका गणकहरूलाई कतिपय सूचनादाताबाट यथार्थ सूचना लिन कठिन भएको अनुभव रह्यो ।

च) एउटै संस्था वा निकायमा पनि कतिपय द्वितीयक तथ्याङ्क लिनको लागि पटक पटक गरी धेरैपटक धाउन परेको अवस्था देखियो ।

छ) कतिपय समावेश गर्नुपर्ने आवश्यक तथ्याङ्क/सूचनाहरू कुनैपनि निकायबाट पनि उपलब्ध हुन नसकेको पाइयो ।

ज) यति हुँदाहुँदै पनि जे जति सूचनाहरू यसमा समावेश गर्न सकिएको छ त्यसले गाउँपालिकाको यथार्थ जानकारी लिन चाहने व्यक्ति तथा संस्थाको लागि आवश्यक सूचना लिन तथा गाउँपालिकाको योजना तर्जुमाका लागि यस विवरणले आधारशिलाको रूपमा काम गर्नेछ ।

२. गाउँपालिकाको परिचय:

वि.सं २०७३ सालमा सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले ७४४ स्थानीय तह लागू गर्दा रोल्पामा साविकका थवाङ, मिरुल र उवा गाउँ विकास समितिहरूलाई समेटेर थवाङ गाउँपालिका घोषणा गरिएको हो । घोराही देखि १६६ कि.मि. यात्रामा सहिद मार्ग र रोल्पाको लिवाङवाट करिब ७४ कि.मि. उत्तरपूर्वमा पर्ने यस गाउँपालिकामा विशेषत खाम मगर जातिको वसोवास छ । खामभाषीहरूको वाहुल्यता भएको यस क्षेत्रमा अधिकाँस स्थानको नामको पछाडि वाङ शब्द जोडीएको पाईन्छ । वाङको अर्थ खाम भाषामा चौर हुन्छ भने थवाङको अर्थ पहाडको काखको चौर भन्ने हुन्छ तसर्थ पहाडको काखको वस्ती वाट थवाङ नामाकरण भएको पाईन्छ । समुद्रसतहदेखि करिब १ हजार ८१० मिटर भन्दा माथी फैलिएको यो गाउँपालिकामा शीतोष्ण र शमशीतोष्ण हावापानी पाईन्छ भने तापक्रम ५ देखि २९ डिग्रीसम्म रेकर्ड भएको पाईएको छ । अधिकाँश घरहरूकाका छाना काठको फलेकवाट वनेका देखिन्छन् । करिब ५५ प्रतिशत शाक्षरता भएको यस गाउँपालिकाका अधिकाँश जनताहरू परम्परागत कृषी प्रणालिमा आवद्ध देखिन्छन् भने यहाँको आलु उत्पादन जिल्लामै सबैभन्दा राम्रो मानिन्छ । युद्ध पर्यटनको प्रचुर सम्भावना बोकेको थवाङ गाउँपालिका १० वर्षे शसस्त्र जनयुद्धको उद्गमथलोको रूपमा मानिन्छ । गाउँपालिकामा अवस्थित विभिन्न नदीनालाहरू, कृषि मैदान, हरीयाली वनजंगल साथै जलजला क्षेत्र जस्ता धार्मिक र पर्यटकीय क्षेत्रले गर्दा क्रमश विकासमा अग्रसर भैरहेको देख्न सकिन्छ ।

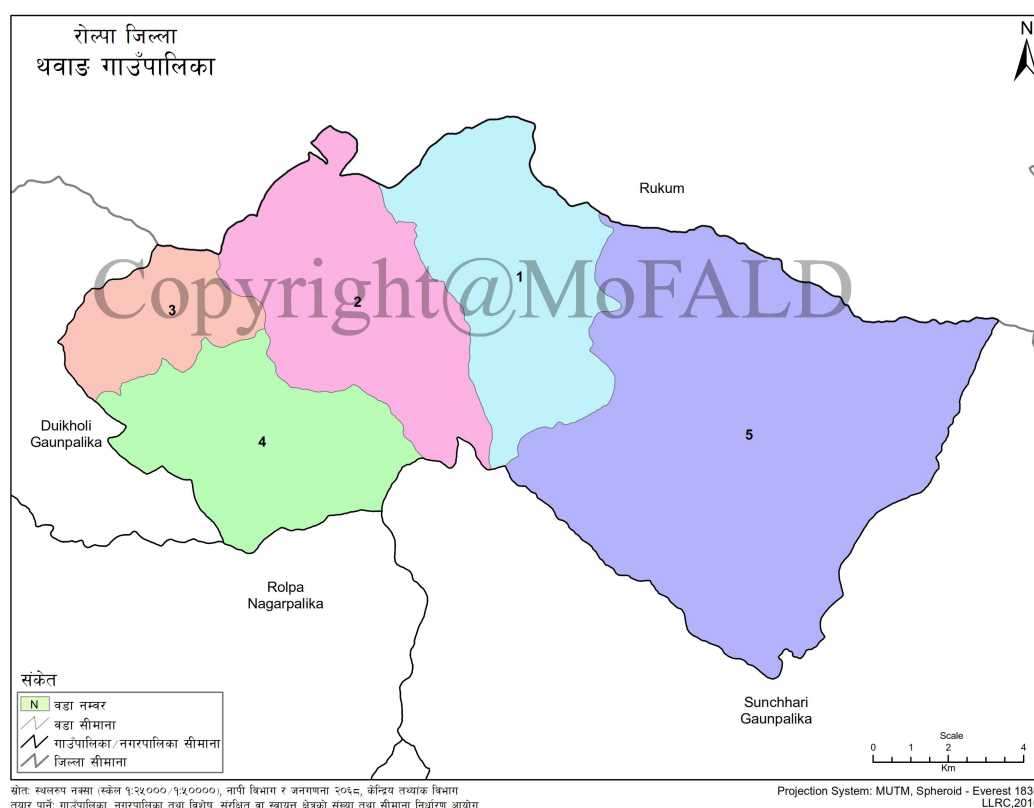
२.१ एतिहासिक पृष्ठभुमी :

माओवादी उद्गमथलोको रूपमा चर्चित थवाङ गाउँपालिकाको इतिहासलाई केलाउने हो भने विगत ६० वर्षदेखि मुलुक भित्र र बाहिर वहिष्कारवादी र कम्युनिष्ट गाउँ भनेर चिनिन्छ । सामुहिक निर्णय र आश्चर्यजनक एकता यहाँको विशेषता हो । मुलुकको अन्य स्थानको सामाजिक रहनसहन भन्दा भिन्न स्वभाव देखिन्छ यहाँका जनतामा । पञ्चायत, बहुदल र गणतान्त्रिक कालको राज्यवाट गाउँलेले व्यहोरेको विभेद र केही विशेषताहरू जिम्मेवार देखिन्छन् । यस क्षेत्रको इतिहास राम्ररी जान्ने मध्ये थोरै जिवितमध्येका ८५ वर्षिय बर्मन वुढामगरका अनुसार कृष्णवहादुर भौक्रीमगर यस क्षेत्रका पहिलो मुखिया थिए । २०१५ सालमा मालपोत कार्यालयको मुखियाको जिम्मेवारी पाएका कृष्णवहादुर मुखियाको ज्यादतीको कारण मुखिया विरुद्ध पटकपटक विद्रोह गरियो । फलस्वरूप बर्मनको नेतृत्वमा किसानहरूको संगठन भनेर कम्युनिष्ट पार्टीको निर्माण गरियो । यसरी थवाङमा कम्युनिष्ट राजनितीको विजारोपण हुनपुगेको थियो । तत्कालिन राज्यपक्षद्वारा भएको ज्यादतीको कारण गाउँवासिहरू भ्रन संगठित र वलियो भई सरकार विरोधी हुन पुगे जस्को फलस्वरूप २०५६ सालसम्म आईपुग्दा राज्यका विरुद्ध विभिन्न चुनावहरू वहिष्कार गरे । २०५८ सालमा संकटकाल लागु भएपछि पनि तत्कालिन शाही नेपाली सेनाले १६ चैतमा ठूलो गाउँमा कैयौँ घरमा आगो लगाई वितण्ड मच्चाएर गाउँलेहरूलाई जंगलतिर भाग्न बाध्य बनाए । त्यती मात्र नभई ठूलो परिमाणको नृशंस बदलाको कारवाही, शारिरिक यातना, बलात्कार, पक्राउ र हत्या जस्ता आतंकको काण्ड पनि राज्यपक्षद्वारा मच्चाईयो । यसरी १० वर्षे विद्रोहमा थवाङवाट २८ जना, मिरुलवाट ३३ जना, उवावाट २२ जना, जेलवाङवाट ७३ जना भन्दा वढी मारिए भने कैयौँ अपाङ्ग, वेपत्ता र एकल महिला हुन पुगे जस्को तथ्याङ्क अबै पनि यकिन हुन सकेको छैन । यसरी सामुहिक निर्णय गर्ने परिपाटीको कारण थवाङ सधै विद्रोही वन्न पुगेको देखिन्छ । आदिवासी जनजातिले व्यक्तिलाई भन्दा

समाजलाई ठुलो मान्दछ र अगुवालाई आदरका साथ सत्कार र अगुवाको निर्णयलाई कार्यान्वयन गर्दछन् । यसै अनुरूप २०६४ सालको संविधानसभा चुनावमा करीव सम्पूर्ण मत एमाओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाललाई हालेर विजयी बनाएका थवाङवासीले पुष्पकमल दाहालले रोल्पा छाडेपछि फेरी निराश हुन पुगे । १६औं वार्षिक उत्सव मनाउन आएका तत्कालिन माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल सहितका टोलीले थवाङवासिका विकास तथा वाटोघाटोका मागलाई चाँडै पुरा हुने आश्वासन दिएपनि हालसम्म कुनै पनि माग पूर्ण रूपमा पुरा हुन सकेको देखिदैन । यसरी विकास निर्माणमा थवाङले आजसम्मपनि सरकार तथा उच्च तहको नेतृत्वको साथ पाएको देखिदैन । खाम मगरहरु तथा थवाङी जनताहरुको यो विद्रोह तथा वलिदानले उच्च तहका अगुवाहरुको स्वार्थ पुर्ती गर्न भन्नु सहायक भएको देख्न सकिन्छ भने यस्को शिकार स्वयं थवाङ्गीहरु हुन पुगेको इतिहासवाट स्पष्ट हुन्छ ।

हालको परिप्रेक्ष्यमा आईपुग्दा विगतका सम्पुण तीता अनुभवहरुवाट माथि उठ्दै थवाङ गाउँपालिका पनि आर्थिक क्रान्तिमा होमिएको देख्न सकिन्छ । शिक्षा क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति भएको छ भने वाटोघाटो तथा भौतिक पूर्वाधारको विकासमा समेत राज्यद्वारा सहयोग प्राप्त गरिरेहको छ यद्यपी विभिन्न क्षेत्रहरुमा लगानी भएपनि लगानी अनुरूपको प्रतिफल अबैपनि देखिन सकेको छैन । भर्खरै मात्र जिम्मेवारी सम्हालेको यस गाउँपालिकाले आगामी दिनहरुमा जनताले महशुस हुने गरि निती नियम र विकासका कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता पनि जनाईसकेको छ ।

२.२ नक्सामा थवाङ गाउँपालिका र रोल्पा जिल्ला

२.३ गाउँपालिकाको सिमाना :

पूर्व	सुनछहरी गाउँपालिका
पश्चिम	दुईखोली गाउँपालिका
उत्तर	रुकुम जिल्ला
दक्षिण	रोल्पा नगरपालिका र सुनछहरी गाउँपालिका
क्षेत्रफल	१९१.०७ वर्ग कि.मि
जनसंख्या	१०८९९ (के.त.वि. २०६८ अनुसार)
केन्द्र	थवाङ
वडा संख्या	५

२.४ गाउँपालिकामा समावेश भएका वडाहरू:

तालिका नं. १ गाउँपालिकामा समावेश भएका वडाहरू:

नयाँ वडा नं.	समावेश गा.वि.स/न.पा.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि)
१	थवाङ (१-४)	१९१२	३१.६४
२	थवाङ (५-९)	२४८६	३३.२
३	मिरुल (१-९)	२५१३	१२.८३
४	उवा (३,५,७,८)	१८८५	२७.७५
५	उवा(१,२,४,६,९)	२०८५	८५.६८
जम्मा		१०,८८९	१९१.१

श्रोत : सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

२.५ भौगोलिक अवस्थिति

निर्देशांक:

समुन्द्री सतह : १८१० मि देखि ३५०० मि सम्म

२.६ हावापानी तथा जलवायु : शितोष्ण

२.७ जैविक विविधता

मुख्य वालीहरु : जौ, गहुँ, मकै, आलु, गोवी,

मुख्य वनस्पति: वाँज, खसु, शिसौ, गुराँस, ओखर, साज, साल, पाड, ठिङ्गो, चिउरी, टुनी, चाँप, काफल, सल्लो, उत्तीस, चिलाउन, कटुस आदी

मुख्य वन्यजन्तु : कस्तुरी, मृग, नावर, रेड पाण्डा, रातो वाँदर, ढेडु, भारल, थार, वाघ, खरायो, स्याल, दुम्सी, लोखर्के, गोहोरो आदी

मुख्य वन्यपक्षी : डाँफे, मुनाल, च्याखुरा, तित्रो, कालिज, ढुकुर, पिउरो, जुरेली, भद्रो, सारौं आदी

पाल्तु पशुपक्षी : भेडावाखा, घोडा, खच्चर, गाईभैसी, वंगुर, कुखुरा आदी

२.८ नदीनाला तथा तालपोखरी

थवाडखोला, मिरुलखोला आदी

२.९ ऐतिहासिक स्थलहरु

जलजला क्षेत्र, जन्त्र मन्दिर, वराजुवाड मन्दिर आदी ।

२.१० प्राकृतिक श्रोत (खानी/खनिज)

तालिका नं. २ : गा.पा मा रहेका खानीहरु

वडा नं.	विवरण	स्थान
१	ढुङ्गा खानी अत्यधिक (स्लेट) सवै ठाउँमा	सवै ठाउँमा
२	सिसा खानी	सिसेखान
३	फलाम खानी	जलजला नजिक को क्षेत्र
२	चुनढुङ्गा, फलाम, सिसाखानी	
५	तामाखानीको श्रोत भएको तर अध्ययन गर्नुपर्ने	ज्यारविको थानगौरा
४	घर छाउने ढुङ्गा	धेरै ठाउँमा रहेको

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

२.११ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेला

नेपालको सांस्कृतिक विविधतालाई भल्काउने प्रमुख विषय भनेको स्थानीय चाडपर्व, भाषा धर्म तथा संस्कृतिहरु हुन् । थवाड गाउँपालिका जातिय, भाषिक, धार्मिक रुपमा विविधता बोकेको गाउँपालिका हो । यसै कारण यहाँका स्थानीय चाडपर्व तथा संस्कृतिहरुमा पनि विविधता पाइन्छ ।

यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जातजाति अनुसार फरक फरक चाडपर्व तथा जात्राहरु मनाइने गर्दछन् । यस स्थानमा केही महत्वपूर्ण मेला लाग्ने स्थानहरु पनि छन् । यस गाउँपालिकामा पुराना संस्कार, सभ्यता र संस्कृतिहरु छन् । मगर जातीको बाहुल्यता रहेको यस क्षेत्रमा माघे संक्रान्त पछिको ठूलो पर्व मानिने भूमे निकै भव्यताका साथ मनाईन्छ । वर्षायामसँगै आउने प्राकृतिक प्रकोप नहोस भनेर भूमीको पुजा गर्ने महोत्सव करिब १ हप्तासम्म मनाईन्छ । भूमी पुजा गर्दा प्रकोपहरु नहुने मगर समुदायको विश्वास छ । प्रत्येक वर्ष हुने भुमे नाच प्रतियोगितामा यस गाउँपालिकानै प्रथम हुँदै आईरहेका छ ।

तालिका नं. ३ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेला

क्र.स.	चाडपर्व	मनाइने महिना	मनाउने जातजाती
१	माघे संक्रान्ति	माघ	मगर, थकाली, कामी र दमाई आदि लगायतका जाति
२	भुमे पर्व	ज्येष्ठ	मगर समुदाय
३.	ल्होसार	पौष	मगर
४.	नव वर्ष	वैशाख	क्षेत्री, ब्राह्मण, गुरुड, मगर, कामी दमाई लगायत अन्य जाति
५.	तीज	भाद्र	हिन्दु समुदाय (क्षेत्री,ब्राह्मण, कामी र दमाई आदि लगायतका जाति)
६.	माघे संक्रान्ति	माघ	मगर, थकाली, कामी र दमाई आदि लगायतका जाति
७.	दशैं, तिहार	असोज, कार्तिक	हिन्दु (क्षेत्री,ब्राह्मण, गुरुड,मगर, थकाली, कामी र दमाई आदि)
८.	कृष्ण जन्माष्टमी	भाद्र	हिन्दु समुदाय (क्षेत्री,ब्राह्मण, कामी र दमाई आदि लगायतका जाति)
९.	धान्ने पूर्णिमा		मगर, नेवार, कामी र दमाई आदि

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७४

२.१२ गाउँपालिकाका चुनौती तथा समस्याहरु:

१. कृषि : कृषिजन्य वस्तुहरुको लागि उपयुक्त वातावरण तथा उर्वर जमिन साथै सिंचाइको श्रोत हुँदा हुँदै पनि उपयुक्त बजारीकरण, आधुनिक कृषि प्रणाली सम्बन्धि ज्ञानको कमी, जनचेतनाको कमी, दक्ष जनशक्तिको कमी, वैदेशिक रोजगारी जस्ता समस्याले कृषिजन्य उत्पादनमा प्रभाव पारेको देखिन्छ । केही क्षेत्रहरुमा व्यवसायिक आलु खेती सञ्चालन भएपनि उचित परामर्श तथा

अनुदान सम्बन्धि व्यवस्था गर्नुपर्ने आवश्यकता पनि छ । नदी आसपासका अत्यन्त उर्वर भूमिहरु को संरक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकता पनि उक्तकै देखिन्छ ।

२. वसाईसराई तथा वैदेशिक रोजगारी : गाउँपालिकाको विगतको तथ्याङ्कलाई ससर्ती विश्लेषण गर्दा अधिकांश जनसंख्या कामको सिलसिलामा विदेशिएको पाईन्छ । यसरी जनसंख्या विस्थापित हुनुको प्रमुख कारण कामको खोजी, सुविधा सम्पन्न र पायक पर्ने स्थान, घरायसी कारण रहेका छन् । यो स्थितिलाई अवमुल्यन गर्दै जाने हो भने निकट भविश्यमा गाउँपालिकाको विकासको लागि अझै ठुला चुनौतीहरु खडा हुन सक्ने देखिन्छ ।

३. खानेपानी: खानीपानीको उचित श्रोत हुँदा हुँदै पनि यस गाउँपालिकाका अधिकांस जनसंख्या सहज खानेपानी आपूर्तीवाट पिडित छन् । गाउँपालिकाले निकट भविश्यमा नै सम्पूर्ण घरमा पानिको आपूर्ती गर्ने योजना अनुसार एक घर एक धाराको निती बनाई कार्यान्वयन गर्ने प्रदिवद्वता जनाईसकेको छ ।

५. कर्मचारी व्यवस्थापन र प्रशासनिक चुनौति : देश संघीय व्यवस्थामा गएसँगै केही प्रशासनिक तथा व्यवस्थापन चुनौतीहरु पनि देखा पर्दै गैरहेका छन् । तथापी स्थानीय तहलाई नीति नियम परिमार्जन गर्ने अधिकार दिईएसँगै यस खालका चुनौतीहरुको विश्लेषण गरी विज्ञको सुझाव र सल्लाह लिई आवश्यकता अनुसार केन्द्र सँग समन्वय गरी परिमार्जन गर्दै लैजानुपर्ने आवश्यकता छ ।

६. सुचना तथा सञ्चार : जिल्लागत तथ्यांकको आधारमा यस गाउँपालिकाको सम्पूर्ण क्षेत्रमा टेलिफोन सेवा पुगेको भनिए पनि केही क्षेत्रमा भौगोलिक कारणले नेटवर्क पुग्न नसकेको देख्न सकिन्छ । तसर्थ सुचना तथा सञ्चार वाट कोही पनि वञ्चित हुन नपर्ने गरि निम्न वुँदाहरुमा ध्यान दिनुपर्ने जरुरी छ ।

क) नेटवर्क नपुगेका स्थानहरुमा अविलम्ब टेलिफोन टावरको विस्तार गर्ने ।

ख) सम्पूर्ण वडाहरुमा ईन्टरनेटको पहुँचको लागि आवश्यक तयारी गर्ने ।

ग) स्थानीय रेडीयो, अनलाईन पत्रीकाहरु मार्फत गाउँपालिकाका गतिविधिहरुको प्रशारण गर्ने ।

७. श्रोत साधन तथा भवन : २१ औं शताब्दीको युगमा पनि प्रशासनिक कार्यहरु परम्परागत तवरले सम्पन्न गर्नुपर्ने वाध्यता त छँदैछ त्यसमाथि पनि भवनहरु तथा श्रोत साधनको अपर्याप्तताले गर्दा सम्पुण कार्यहरु प्रभावित हुन पुगेको देखिन्छ । उचित कार्ययोजना बनाई दक्ष जनशक्ति तथा विज्ञको सुझाव लिई प्रशासनिक कार्यहरु सहज रुपमा सञ्चालन गर्नको लागि उचित वातावरण बनाउनुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

८. राजनितिक प्रभाव : विभिन्न कानुनी जटिलता का साथसाथै राजनैतिक प्रभावका कारणले गर्दा यस क्षेत्रमा मात्रै होइन धेरैजसो क्षेत्रका काम कारवाही प्रभावित देखिन्छन । नीति नियमको धज्जि उडाउँदै राजनैतिक संरक्षणका आधारमा, सम्पन्न गर्नुपर्ने कामहरुमा सूस्तता, एकाधिकार, अवरोध श्रृजना गरेको उदाहरण कैयन ठाउँमा पाउन सकिन्छ । तसर्थ विकास र सम्बृद्धिको लागि

उचित निती नीयम र कार्य योजना बनाइ दोषीलाई राजनैतिक संरक्षणको आधारमा उन्मुक्ति दिने प्रचलन बन्द गर्दै लैजानुपर्ने आवश्यकता तड्कारो रूपमा देखिन्छ ।

२.१३ गाउँपालिकाका विकास सम्भावनाहरु:

१. कृषि :

कृषि जन्य वस्तुहरुमा हालसम्म देखापरेका परनिर्भरता हटाई उत्पादनमुलक कृषि प्रणालीको विषयलाई स्थानीय तहवाटै विश्लेषण गर्नु पर्ने आवश्यकता छ । यस गाउँपालिकामा कृषिजन्य वस्तुहरु साथै ढुंगा, तामा तथा विविध खानीको चरम सम्भावना हुँदा हुँदै पनि आधुनिक कृषि प्रणालीको ज्ञान, दक्ष जनशक्ति, श्रोत तथा साधनको कमिले गर्दा उल्लेख्य रूपमा प्रगति भएको देखिदैन । कृषी मार्फत क्षेत्र तथा देशलाई योगदान पुर्याउनको लागि कमसेकम निम्नलिखित वुँदाहरुको विस्तृत अध्ययन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

क) सम्भावित क्षेत्रहरुको पहिचान गरी नगदे तथा तरकारी वालीको पकेट क्षेत्रहरुको घोषणा गर्ने ।

ख) व्यवसायिक आलु खेति सम्बन्धि कार्यक्रमहरु नियमित रूपमा सञ्चालन गर्ने ।

ग) आधुनिक प्रविधीयुक्त कृषि कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्ने । पशुपंक्षी पालन र कृषीमा लगानी बढाउँदै अण्डा, मासु, तरकारी र खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर हुने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

घ) कीटनाशक औषधीको प्रयोगलाई क्रमश निरुत्साहित गर्दै लैजाने ।

ङ) एक घर एक रुखको विरुवा नीति अवलम्बन गर्ने ।

च) वृक्षारोपण र सामुदायिक वनको संरक्षण र उचित उपयोग गर्दै जाने ।

छ) कुखुरा तथा वंगुर फार्मको लागि उपयुक्त स्थानको लागि अनुमति प्रदान गर्ने ।

ज) कृषिजन्य उत्पादन भण्डारणको लागि आधुनिक कोल्ड स्टोर निर्माण गर्ने ।

झ) मासुजन्य उत्पादन भण्डारणको लागि आधुनिक कोल्ड स्टोर निर्माण गरी बजारीकरणमा स्थानीय तहवाट पहल गर्ने ।

ञ) विभिन्न स्थानहरुमा खानी को अध्ययन गर्ने ।

२. पर्यटन :

युद्ध पर्यटनको प्रचुर सम्भावना भएको यस गाउँपालिकामा विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान तथा संरक्षण र विकास गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ । यसवाहेक निम्न वुँदाहरुमा अध्ययन गर्न सकिन्छ ।

क) होमस्टे, प्राचिन संस्कृतिको अध्ययन, संग्रहालय, पिकनिक स्पोटको निर्माण गर्ने ।

ख) उपयुक्त स्थानहरुमा पार्कहरुको निर्माण गर्ने ।

ग) उपयुक्त पर्यटकीय स्थानको पहिचान गरी भ्यू टावर निर्माण गर्ने ।

घ) शहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ को पूर्ण पालनमा जोड दिने ।

३. उद्योग :

देशको सम्वृद्धि र विकास निर्माणको मेरुदण्डको रूपमा कृषि संगसंगै उद्योग पनि पर्दछ । यस गाउँपालिकामा प्रारम्भिक रूपमा ठूला उद्योग सञ्चालन गर्नको लागि उचित वातावरण तयार गर्न तत्काल सम्भव नभए पनि निम्न बुँदाहरूमा उचित नीति नियमका साथ तत्काल जनस्तरमा अनुभव गर्न सकिने कार्य गर्न सकिन्छ ।

क) घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रवर्द्धनमा जोड दिने ।

ख) निश्चित क्षेत्रलाई औद्योगिक क्षेत्रका रूपमा विकास गर्न सकिने ।

४. शिक्षा :

एक घर एक रोजगारीको दीर्घकालिन नीति अनुरूप दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न गाउँपालिकाका सम्पूर्ण अभिभावकहरूलाई विशेष कार्यक्रम योजना बनाई वालवालिकाहरूलाई अविलम्ब विद्यालयमा भर्ना गर्नुका साथै प्राविधिक शिक्षाको स्थापनाको लागि ठोस पहल गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । यसका साथै गाउँपालिकाका प्रत्येक वार्डहरूमा कम्तिमा एउटा पुस्तकालय को व्यवस्था गर्नु पर्ने पनि देखिन्छ ।

५. खेलकुद:

क) एक वडा एक खेल मैदानको नीति अवलम्बन गर्नुपर्ने आवश्यकता ।

ख) विभिन्न खेलकुदका कार्यक्रमहरू नियमित रूपमा सञ्चालन गर्ने ।

ग) विभिन्न स्थानहरूमा सि.सि.टि.भि. क्यामेरा जडान गर्न पहल गर्ने ।

६. अन्य :

यसवाहेक गाउँपालिकामा तत्काल केही कार्यक्रम तथा कार्ययोजना सम्वन्धि विश्लेषण गर्नुपर्ने आवश्यकता छ जुन यसप्रकार छन् ।

क) सडक, खानेपानी, सिंचाइ र फोहोर व्यवस्थापन लगायत क्षेत्रको सम्भाव्यता अध्ययन गरी योजना बैंक निर्माण गरेर योजना कार्यान्वयन गर्ने ।

ख) बजार व्यवस्थापनको लागि उचित पहल गर्ने, सहज रूपमा उत्पादित वस्तुहरू निर्यात गर्न सक्ने वातावरण बनाउने ।

ग) उत्पादित वस्तुहरूको आधुनिक भण्डारणको लागि उचित व्यवस्था गर्ने ।

घ) सवै वार्डहरूमा सौर्य सडक वत्ति जडान गर्ने ।

ङ) अपाङ्गहरूका लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

च) सार्वजनिक जग्गाको समुचित संरक्षणको व्यवस्था गर्ने ।

छ) महिला लक्षित कार्यक्रम तर्फ गर्भवति तथा सुत्केरी सेवा कार्यक्रमलाई सञ्चालन गर्ने ।

ज) भर्खरै खोलिएका सडकहरूको स्तरोन्नती गर्ने ।

झ) वातावरण संरक्षणको लागि प्रत्येक वडामा कम्तिमा १ उद्यान निर्माण गर्ने ।

ञ) वर्थीङ सेन्टरको तुरुन्त निर्माण गर्ने ।

३. गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्था

३.१ गाउँपालिकाको कूल जनसंख्या

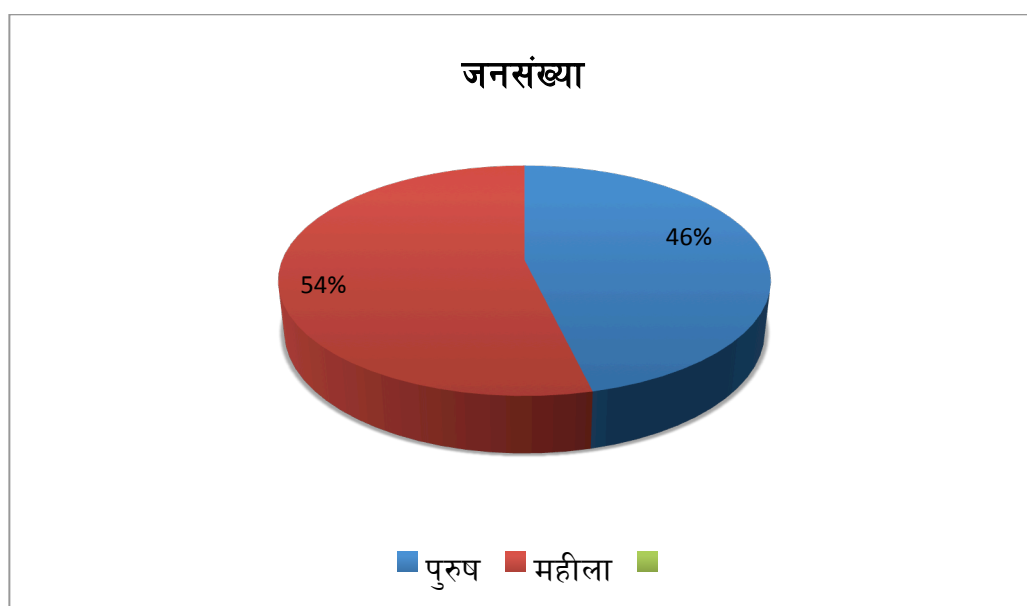
जनसंख्या राज्यको पहिलो शर्त हो । जनसंख्या विना कुनै पनि राज्यको परिकल्पना हुन सक्तैन । देश विकासको पहिलो आधार र स्रोत जनसंख्या नै हो । मानव विना कुनै पनि गाउँ तथा गाउँको अस्तित्व संभव हुन सक्तैन । थवाङ गाउँपालिकामा आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका बासिन्दाको विवरण तयार गरि विकासका क्रियाकलापलाई सहज बनाउनको जनसंख्याको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने क्रममा यस क्षेत्रभित्र रहेका गाउँवासिको तथ्याङ्क तलको तालिकामा देखाइएको छ । २०६८ को तथ्याङ्क अनुसार गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १०,८८१ रहेको छ । जसमा पुरुष जनसंख्या ५०३५ रहेको छ, भने महिला जनसंख्या ५८४६ रहेका छ ।

थवाङ गाउँपालिकाको नयाँ संरचना अनुसारको जनसंख्या विवरण तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. ४ वडा अनुसार जनसंख्याको विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	जनसंख्या			औसत घरधुरी संख्या	लिङ्ग अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	२५१३	११०८	१४०५	५.०९	७८.८६
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	४३९८	२०४२	२३५६	४.६९	८६.६७
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	३९७०	१८८५	२०८५	५.३६	९०.४१
जम्मा	२१७२	१०८८१	५०३५	५८४६		

श्रोत: के.त.वि. २०६८

३.२ उपस्थित नभएको जनसंख्या

जीवन निर्वाहको लागि परिवार छाडेर अन्यत्र कामको खोजीमा जान बाध्य जनसंख्यालाई अनुपस्थित परिवार जनसंख्या मानेर तलको तालिकामा यस सम्बन्धी विवरण देखाइएको छ । जसअनुसार रोजगारी तथा कामको सिलसिलामा बाहिर गएका, सेवा सुविधाको असहजताले घर छाडेर अस्थायी रूपमा अन्यत्र गएका व्यक्तिहरु समेतको विवरणलाई हेर्दा धेरैजसो पुरुषहरु रोजगारीको सिलसिलामा नै विदेशीएको पाइयो । यस बाहेक अध्ययनको सिलसिलामा र सेवा सुविधाको असहजताले पनि सहर जाने प्रवृत्ति बढ्दै गएको छ । आजको समयमा प्रमुख रूपमा बैदेशिक रोजगारीको लागि युवाहरु बाहिर जाने प्रचलन बढ्दो पाइन्छ । पुरुषहरु मात्र नभई आजको समयमा हिजोको समयमा भन्दा महिलाहरु समेत विदेशीने क्रम बढ्दै गएको पाइन्छ । सम्प्रगमा भन्नुपर्दा रोजगार प्रमुख रूपमा अनुपस्थित जनसंख्याको कारण हो । जनसंख्या विकासको सकारात्मक साधन हो । अतः आफ्नो क्षेत्रमा भएको जनसंख्यालाई विदेशिनुबाट रोक्नको लागि थवाङ गाउँपालिकाले योजना तथा कार्यक्रम तयार गरिरहेको अवस्था छ । तलको तालिकामा यस सम्बन्धि तथ्याङ्कलाई अनुपस्थिती जनसंख्याको रूपमा गणनाको आधारमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५ अनुपस्थित जनसंख्याको विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	अनुपस्थित घरधुरी	अनुपस्थित जनसंख्या			
			जम्मा	पुरुष	महिला	उल्लेख नभएको
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	२३०	३१२	२९७	१५	
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	२९९	३६१	३३८	२३	
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	१५६	२२६	१९८	२८	
	२१७२	६८५	८९९	८३३	६६	

श्रोत: के.त.वि. २०६८

३.३ जातीयताको आधारमा जनसंख्या

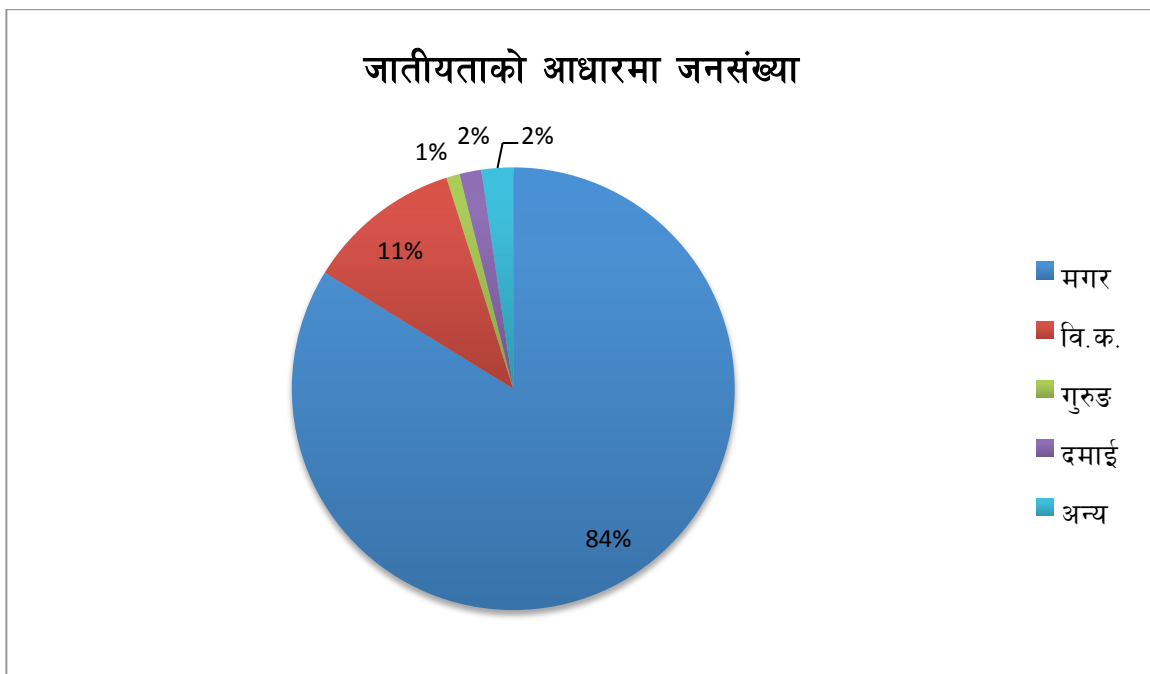
नेपाल अनेक जातजातिले भरिपूर्ण सुन्दर अनुपम राष्ट्र हो । यहाँ हिमाल देखि तराई सम्म अनेक विशेषताले भरिएका जानजाति देख्न सकिन्छ । विश्वमै सानो राष्ट्रको सुचिमा समावेश भएता पनि जातजातिको हिसाबमा अत्यन्तै सम्पन्न रहेको छ । जातीय विविधताका कारणलेनै यहाँ कला तथा संस्कृतिमा अनुपम विविधता छ । नेपालको यो पहिचान विश्वसामुनै परिचय दिन सफल विषय हो । १२५ जातजाती तथा १२३ भाषाभाषि रहेको नेपाल साच्चिकै विविध जातजातीको बगैंचा हो । थवाङ गाउँपालिकामा मुख्यत मगर जातिको वसोवास रहेको पाईन्छ ।

तालिका नं. ६ जातीयताको आधारमा घरधुरी विवरण

वडा	जम्मा	पुरुष	महिला
मिरुल (हाल वडा नं. ३)			
सवै जाती	२५१३	११०८	१४०५

क्षेत्री	१०२	५३	४९
मगर	२१५७	९४७	१२१०
कामी	२२०	८९	१३१
गुरुड	१८	८	१०
दमाई	१३	८	५
अन्य	३	३	०
थवाड (हाल वडा नं. १ र २)			
सवै जाती	४३९८	२०४२	२३५६
क्षेत्री	१६	५	११
मगर	३४२२	१५९२	१८३०
कामी	७०४	३२९	३७५
गुरुड	७५	३०	४५
दमाई	१४७	६४	८३
अन्य	३४	२२	१२
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)			
सवै जाती	३९७०	१८८५	२०८५
मगर	३४५३	१६४७	१८०६
कामी	२९७	१३२	१६५
गुरुड	१३	७	६
दमाई	११	५	६
अन्य	४१	२०	२१
दलीत	१५५	७४	८१

श्रोत: के.त.वि. २०६८

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

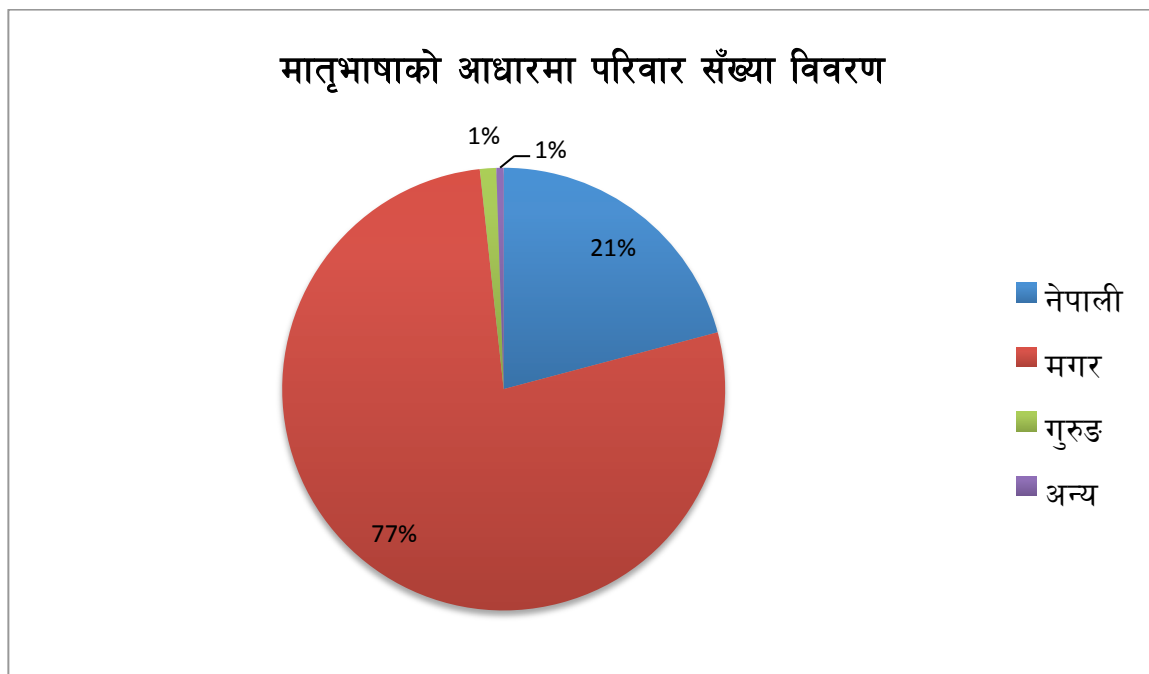
भाषा कुनै पनि विचार तथा सन्देश अभिव्यक्तिको माध्यम हो । साथै भाषा कुनै पनि स्थानको मौलिक पहिचान तथा राष्ट्रिय संस्कृतिको अभिन्न अंग हो । नेपाल अनेक भाषाभाषीहरूको समागम स्थल हो । यो एक सानो मुलुक भएर पनि भाषाभाषिको हिसाबमा निकै धनि छ । थवाङवासी मुख्यत खाम मगर भाषा बोल्छन् । मगर समुदायको वाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा स्थानीयहरू खाम मगर भाषामै कुरा गर्दछन् यद्यपि उनीहरू अन्य जातिसँग बोल्दा भने नेपाली खस भाषामै कुरा गर्छन् । तलको तालिकामा मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७: मातृभाषाको आधारमा परिवार संख्या विवरण

वडा	जम्मा	पुरुष	महिला
मिरुल (हाल वडा नं. ३)			
सबै मातृभाषा	२५१३	११०८	१४०५
नेपाली	३४०	१५३	१८७
मगर	२१४८	९४२	१२०६
गुरुङ	१८	८	१०
अन्य	७	५	२
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)			
सबै मातृभाषा	४३९८	२०४२	२३५६
नेपाली	९२८	४३०	४९८
मगर	९६९	४४७	५२२
गुरुङ	७०	२८	४२
खाम	२४१४	११२८	१२८६
अन्य	१७	९	८

उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)			
सवै मातृभाषा	३९७०	१८८५	२०८५
नेपाली	४९९	२३२	२६७
मगर	३४३७	१६३८	१७९९
गुरुङ	१३	७	६
अन्य	२१	८	१३

श्रोत: के.त.वि. २०६८

३.५ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

राज्य नागरिकको अन्तिम अभिभावक हो । अतः राज्यले आफ्ना नागरिकलाई विशेष अवस्थामा रक्षा गर्ने वचन दिएको हुन्छ । राज्यमा भैपरि आउने समस्या तथा नागरिकको जीवनका आम अवस्था भन्दा विशेष फरक अवस्था आएको खण्डमा राज्यले नागरिकको रक्षाको लागि विभिन्न नीतिगत व्यवस्था गरेको हुन्छ । यस्ता व्यवस्था मध्ये सामाजिक सुरक्षा पनि एक हो । सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रम भित्र पर्ने एक समुदाय अपाङ्ग नागरिक पनि हुन् । अपाङ्ग नागरिकलाई राज्यले विशेष कार्यक्रम अर्न्तगत सामाजिक सुरक्षा उपलब्ध गराउने गर्दछ । यसबाहेक पनि राज्यमा विविध प्रयोजनका लागि अपाङ्ग जनसंख्याको विवरण आवश्यक पर्दछ । अपाङ्ग तथा असहाय व्यक्तिलाई विभिन्न हित तथा कल्याणकारी कार्यक्रमको संचालन गरि उनिहरुको अवस्था अनुकूल हुने कार्यक्रमको माध्यममार्फत राज्यको विशेष लगानीमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि ठोस कदम चाल्नुपर्दछ । यसै मान्यता अनुसार यस गाउँपालिकामा पनि अपाङ्ग तथा अशक्त नागरिकको लागि विशेष सामाजिक सुरक्षाका कार्य योजना निर्माण तथा संचालनको लागी प्रयासरत रहेको छ ।

तालिका नं. ८: अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

वडा	जम्मा	सक्षम	असक्षम जनसंख्या
-----	-------	-------	-----------------

		जनसंख्या I	शारिरिक	अन्धो	सुन्न गाह्रो भएको	लाटो - अन्धो	लाटो	मानसिक	बौद्धिक	बहू
मिरुल (हाल वडा नं. ३)										
सवै	२५१३	२३४९	५०	४७	५०	२	१०	०	२	३
पुरुष	११०८	१०२३	२५	२५	२६	१	५	०	२	१
महिला	१४०५	१३२६	२५	२२	२४	१	५	०	०	२
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)										
सवै	४३९८	४१५०	११४	४८	४०	६	१५	१	१	२३
पुरुष	२०४२	१९०८	७२	१८	२३	४	७	०	१	९
महिला	२३५६	२२४२	४२	३०	१७	२	८	१	०	१४
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)										
सवै	३९७०	३८३८	३५	२९	३७	४	९	३	६	९
पुरुष	१८८५	१८२९	१४	१३	१६	३	१	१	३	५
महिला	२०८५	२००९	२१	१६	२१	१	८	२	३	४
कुल जम्मा	१०८८१	१०३३७	१९९	१२४	१२७	१२	३४	४	९	३५

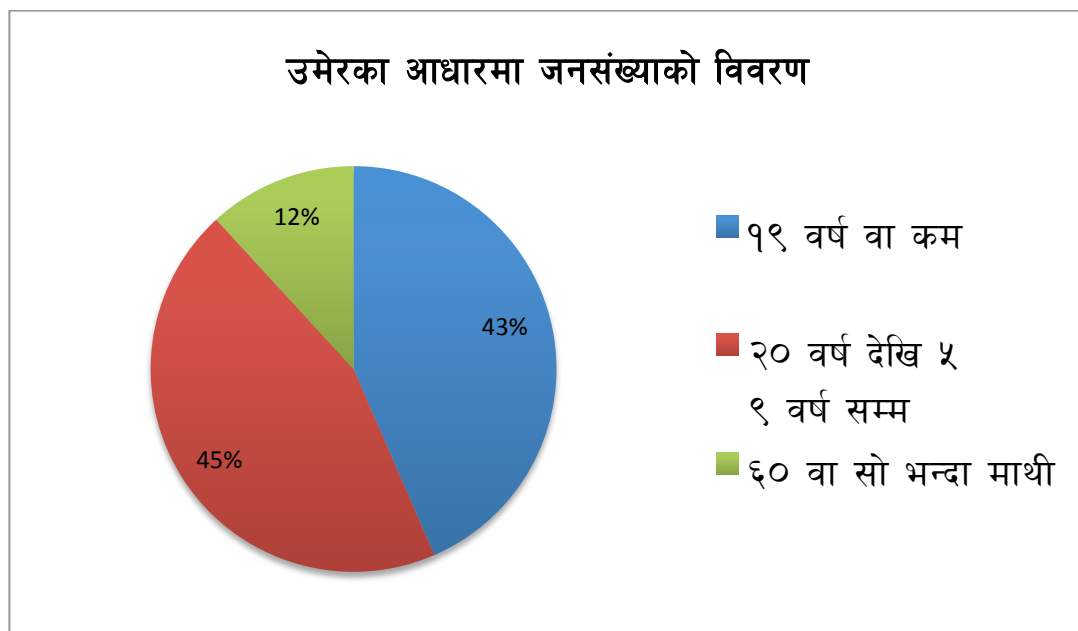
श्रोत: के.त.वि. २०६८

३.६ उमेरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

थवाङ गाउँपालिकाको कूल जनसंख्यालाई उमेरगत आधारमा हेर्दा यस गाउँपालिकामा १९ वर्ष भन्दा कम उमेर समुहको जनसंख्या जसलाई आश्रित जनसंख्याको रूपमा लिइन्छ, ५४१७ जना रहेका छन् तलको तालिकामा यस सम्बन्धि विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ९ : उमेरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

वडा	जम्मा	उमेर समुह															
		००-०४	०५-०९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९	७०-७४	७५+
मिरुल (हाल वडा नं. ३)																	
सवै	२५१३	३९९	३००	३१६	२७६	१९२	१३८	११८	१२४	१२९	१२१	१२६	९३	९२	५६	४१	५२
पुरुष	११०८	१६५	१५२	१३९	१२२	६९	४५	४०	४७	५६	५०	५८	४२	५२	३०	२०	२०
महिला	१४०५	१७४	१४८	१७७	१५४	१२३	९३	७८	७७	७३	७१	६८	५१	४०	२६	२०	३२
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)																	
सवै	४३९८	४८८	६१८	५६२	४५४	३२०	२९८	२२६	२०६	२२५	२१७	१८९	११७	१८१	१२६	९६	७५
पुरुष	२०४२	२३७	३२८	२८२	२१०	१२९	११९	८४	७७	९९	९८	९४	५८	७७	६३	४८	३९
महिला	२३५६	२५१	२९०	२८०	२४४	१९१	१७९	१४२	१२९	१२६	११९	९५	५९	१०४	६३	४८	३६
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)																	
सवै	३९७०	४८८	४८५	५६१	४७०	३३४	२२२	१८६	१७९	१७९	१८६	१५०	१४९	१४५	९१	६४	८१
पुरुष	१८८५	२३५	२६०	२७२	२४३	१५५	९२	७२	७८	८१	७७	७७	६४	६५	४६	२८	४०
महिला	२०८५	२५३	२२५	२८९	२२७	१७९	१३०	११४	१०१	९८	१०९	७३	८५	८०	४५	३६	४१
कुल जम्मा	१०८८१	१३७५	१४०३	१४३९	१२००	८४६	६८९	५३०	५०९	५०४	५२३	४२५	३५९	४१८	२७३	२०१	२०८

३.७ आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को पञ्जिकरणको विवरण

गाउँपालिकाको यस वर्षको पञ्जिकरण विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ । पञ्जिकरण प्रशासनको महत्वपूर्ण अभिलेख व्यवस्थापन कार्य हो । जसले जन्म, मृत्यु, बसाइँसराई, विवाह, सम्बन्धविच्छेद जस्ता विषयहरूको बारेका जानकारी दिलाउछ । यी विषयहरूको मध्यतले कुनै पनि गाउँमा जनसंख्याको पहिलाको संरचना र हालको संरचनालाई विश्लेषण गर्न र सोहि बमोजिमका विकास निर्माणका क्रियाकलापलाई योजनावद्ध गर्नमा सघाउ पुर्याउँदछ ।

तालिका नं. १० आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को पञ्जिकरणको विवरण

क्र.सं.	विवरण	जम्मा दर्ता संख्या	महिला	पुरुष
१.	जन्म दर्ता	७२०	३६७	३५३
२.	५ वर्ष सम्मका बालबालिका	२०५	११४	९१
३.	५ वर्ष देखि १८ वर्षसम्मका बालबालिका	३६७	१७६	१९१
४.	१८ वर्ष भन्दा माथिका मानिस	१४८	७७	७१
४.	मृत्यु दर्ता	११४	३८	७६
५.	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)			
६.	बसाइँसराई (घरपरिवार)	३४		
७.	बिवाह दर्ता १८ वर्ष भन्दा मुनी (जोडी)			
८.	बिवाह दर्ता १८ वर्ष भन्दा माथी (जोडी)	११५		

जम्मा				
-------	--	--	--	--

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

३.८ आर्थिक वर्ष २०७३।०७४ मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरुको विवरण

यस आ.व.मा थवाङ गाउँपालिकामा १४३ नागरिकताका सिफारिस गरिएको छ । यसैगरि अन्य सिफारिस ४८१ भएको छ । यस वर्षमा यहाँ नयाँ-नयाँ घरहरु बन्ने संख्या थपिए पनि सानो आकारका कतिपय नक्सापास गर्नु नपर्ने घरहरु निर्माण भएका छन् जसको कारण नक्सापासको विवरण रहेका छैन ।

तालिका नं. ११ आर्थिक वर्ष २०७३।०७४ मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरुको विवरण

क्र.सं	विवरण	सिफारिस संख्या
१.	नागरिकता सिफारिस	१४३
२.	नाता प्रमाणित	७८
३.	अन्य सिफारिस	४८१
४.	नक्सापास संख्या	
	जम्मा	

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

३.९ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिहरुको विवरण

तालिका नं. १२ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिहरुको विवरण

वडा नं.	ज्येष्ठ नागरिक			ज्येष्ठ दलित			एकल महिला	विधवा	पुर्ण अपाङ्ग			आंशिक अपाङ्ग		
	म	पु	जम्मा	म	पु	जम्मा			म	पु	जम्मा	म	पु	जम्मा
१														
२	६९	६४	१३३	८	२	१०	३	७३	१	०	१	१	७	८
३	१८०	६०	२४०	८	८	१६	१००		१	१	२	३	४	७
४	४६	२४	७०	७	३	१०	५०							
५	५९	४७	१०६	१५	६	२१	६५			१	१	४	१	५

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

४. गाउँपालिकाको आर्थिक अवस्था

४.१ स्वामित्वको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या

मानिसका अनिवार्य तथा अपरिहार्य आवश्यकता रूपमा खाना नाना र छानालाई आधारभूत आवश्यकताका रूपमा पहिचान गरिएको छ । जसमध्ये (छाना) आवास मानवीय आयामको एक सुरक्षात्मक पाटो हो । सुरक्षित आवास राज्यको महत्वपूर्ण परिकल्पना हो । यसैले मानव विकासका परिसूचकका रूपमा बासलाई समावेश गरिएको पाइन्छ । गाँउ भित्रका बासिन्दाहरूको आफ्नै स्वामित्वको घरको आधारमा नै गाँउ क्षेत्रको नागरिकको रूपमा पहिचान दिइने व्यवस्था राज्यले गरेको हुन्छ । यसै सन्दर्भमा आफ्नो गाँउ क्षेत्रमा रहेका नागरिक र अन्य क्षेत्रबाट आएका अस्थायी बसोवास गरिरहेका नागरिकलाई छुट्टयाइसकेपछि मात्र सम्बन्धित क्षेत्रको विकास निर्माण तथा राज्य बाट वितरित सेवा प्रवाहको कार्यक्रमले गति लिन्छ । कुनै पनि नागरिकले आफू जन्मेको क्षेत्र र त्यस क्षेत्रमा रहेको उसको आवासीय इलाकाको कारण जन्मभूमिलाई सबैभन्दा बढि माया गरेको हुन्छ । थवाङ गाउँपालिकामा बसोवास गरिरहेका जनसंख्या मध्ये २०९३ आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोवास गरिरहेका पाइन्छ भने ५१ परिवार भाडाको घरमा बसेका छन् । यसरी भाडाको घरमा बस्नेहरू पनि अधिकांस जागिर तथा कामको सिलसिलामा बसेका छन् । यसवाहेक केहि संस्थाहरू संस्थागत भाडाको घरमा पनि बसेका छन् ।

तालिका नं. १३ स्वामित्वका आधारमा घरधुरी विवरण

वडा	जम्मा	स्वामित्वको आधार			
		आफ्नै	भाडामा	संस्था	अन्य
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	४७५	१९	०	०
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	८९३	२५	३	१६
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	७२५	७	१	८
	२१७२	२०९३	५१	४	२४

श्रोत : जनगणना २०६८, के.त.वि.

४.२ बनावटको आधारमा घरधुरी र जनसंख्या

गाउँपालिकाको बासिन्दाहरूलाई राज्यले सेवा सुविधा दिने, कर लगाउने, आवास निर्माण गर्न नसकेका नागरिकलाई अनुदान दिने तथा सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने लगायतका कार्यक्रमको लागि राज्यले गाउँपालिकाका क्षेत्रका घरहरूको बनावटलाई एक आधारको रूपमा हेरेको हुन्छ । यति मात्र नभएर गाउँवासि नागरिकको घरको बनावटले उनिहरूको आर्थिक अवस्थाको पनि पूर्वानुमान गर्न मद्दत गर्दछ । थवाङ गाउँपालिकाका प्राय सबै घरहरू कच्चि रहेका छन् ।

तालिका नं. १४ बनावटको आधारमा घरधुरी र जनसंख्याको विवरण

वडा	जम्मा	प्रकार					
		माटो/ढुङ्गा	सिमेन्ट	आर.सी.सी	काठ	अन्य	नखुलाईएक
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	४९१	०	०	१	०	२

थवाड (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	९३१	४	०	०	०	२
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	७३२	०	०	०	०	९
	२१७ २	२१५४	४	०	१	०	१३

श्रोत: के.त.वि. २०६८

४.३ घरको बाहिरी पर्खालको आधारमा घरधुरी

थवाड गाउँपालिकाका अधिकांस घरहरूमा माटोकै पर्खाल निर्माण गरिएको छ । कुल घरहरूमध्ये २१४७ घरहरूमा ढुङ्गा/माटोको पर्खाल निर्माण गरिएको छ । त्यस्तै सिमेन्टको पर्खाल निर्माण गर्ने जनसंख्या पनि १० रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धि पुरा विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १५ घरको बाहिरी पर्खालको आधारमा घरधुरी

वडा	जम्मा	पर्खालको प्रकार						
		माटो	सिमेन्ट	काठ	बाँस	काचो इट्टा	अन्य	नखुलाएको
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	४९१	०	०	१	०	०	२
थवाड (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	९२७	८	०	०	०	०	२
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	७२९	२	१	०	०	०	९
	२१७२	२१४७	१०	१	१	०	०	१३

श्रोत : के.त.वि. २०६८

४.४ घरको छानाको आधारमा घरधुरी

थवाड गाउँपालिकामा घरको निर्माणको संरचनाले घरको छानाको बनावटमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको देखिन्छ । स्लेट खानीको चरम सम्भावना बोकेको यस गाउँपालिकाका अधिकांश घरको छाना टाएलले बनेको पाईन्छ । यस क्षेत्रका घरको छानाको बनावटलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. १६ घरको छानाको आधारमा घरधुरी

वडा	जम्मा	छानाको प्रकार							
		पराल छुवाल ी	जस्त ा	टाए ल	RC C	काठ	माट ो	अन् य	नखुलेक ो
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	२२१	१०	६४	१	१९६	०	०	२
थवाड (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	४०	१२	३२१	४	५५६	०	०	४
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	१०३	२२	४७८	०	१२६	०	२	१०
जम्मा	२१७ २	३६४	४४	८६३	५	८७८	०	२	१६

श्रोत : के.त.वि. २०६८

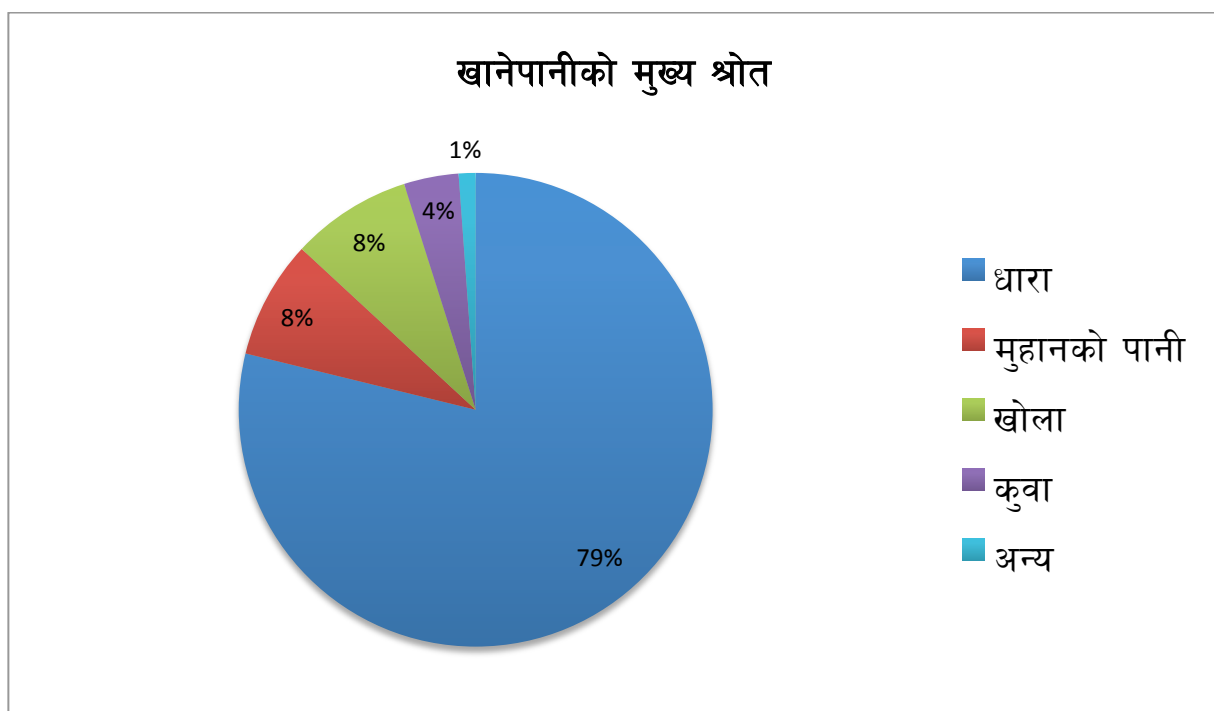
४.५ खानेपानीको आधारमा घरधुरी

जल मानव जीवनको महत्वपूर्ण आधार हो । जीवनको संचालन देखी आवास निर्माण, पूर्वाधार विकासका क्रियाकलाप संचालन तथा प्रकृतिका स्रोत साधनलाई मानविय उपयोगी बनाउनको लागि गरिने प्रशोधन प्रकृत्यामा समेत पानीको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । कुनै पनि जीवित सम्पदाको वृद्धि र विकास तथा पुनः उत्पादनको लागि पनि पानी अत्यावश्यक हुन्छ । पानी एक यस्तो प्राकृतिक संयोजन हो, जसको पुरक यस प्रकृतिमा केहि पनि पाइदैन । के.त.वि. २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकामा खानेपानीको मुख्य श्रोत सार्वजनिक धारा रहेको देखिन्छ त्यसवाहेक स्थानीय खोलाहरु पनि रहेका छन् ।

तालिका नं. १७ खानेपानीको आधारमा घरधुरीको विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	खानेपानीको मुख्य श्रोत							
		धारा	ट्यूबवे ल	इना र	कुवा	मूहान को पानी	खोला	अन्य	नखुले को
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	३७६	०	०	३१	४२	४२	०	३
थवाड (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	७१४	०	१	३१	७८	१०९	२	२
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	६२२	०	१०	१९	५५	२८	१	६
जम्मा	२१७२	१७१२	०	११	८१	१७५	१७९	३	११

श्रोत: के.त.वि. २०६८

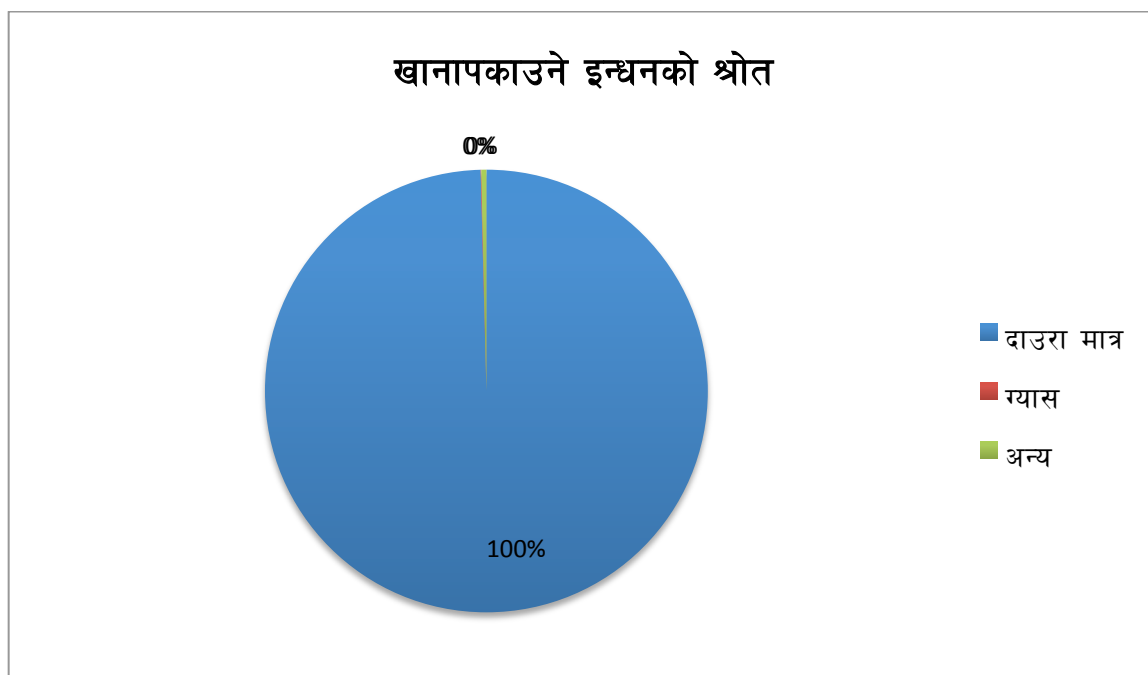
४.६ खानापकाउने इन्धनको आधारमा घरधुरी

इन्धन अर्थात उर्जा बर्तमान समयको एक महत्वपूर्ण आवश्यकता हो । पृथ्वीको परिक्रमा होस वा जीवन अस्तित्वको सुरक्षामा, उर्जा विना केहि पनि संभव छैन । उर्जाको विविध स्वरूपको प्रयोगबाट नै आजको विज्ञानको उपलब्धि सम्भव भएको हो । यस्तो उर्जाको विविध प्रयोजनमध्ये खाना पकाउन प्रयोग गरिनु पनि एक हो । थवाङ गाउँपालिकामा खाना पकाउनको लागि मुख्य रूपमा दाउराको प्रयोग वढ्दो पाईन्छ । यससम्बन्धि विवरण तल तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. १८ इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	खानापकाउने इन्धनको श्रोत							
		दाउरा मात्र	मट्टिल	एल. पी. ग्यास	गोबर ग्यास	वायोग्यास	विजुली	अन्य	नखुलेको
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	४९२	०	०	०	०	०	०	२
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	९३५	०	०	०	०	०	०	२
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	७२६	०	१	०	०	०	८	६
जम्मा	२१७२	२१५३	०	१	०	०	०	८	१०

श्रोत: के.त.वि. २०६८

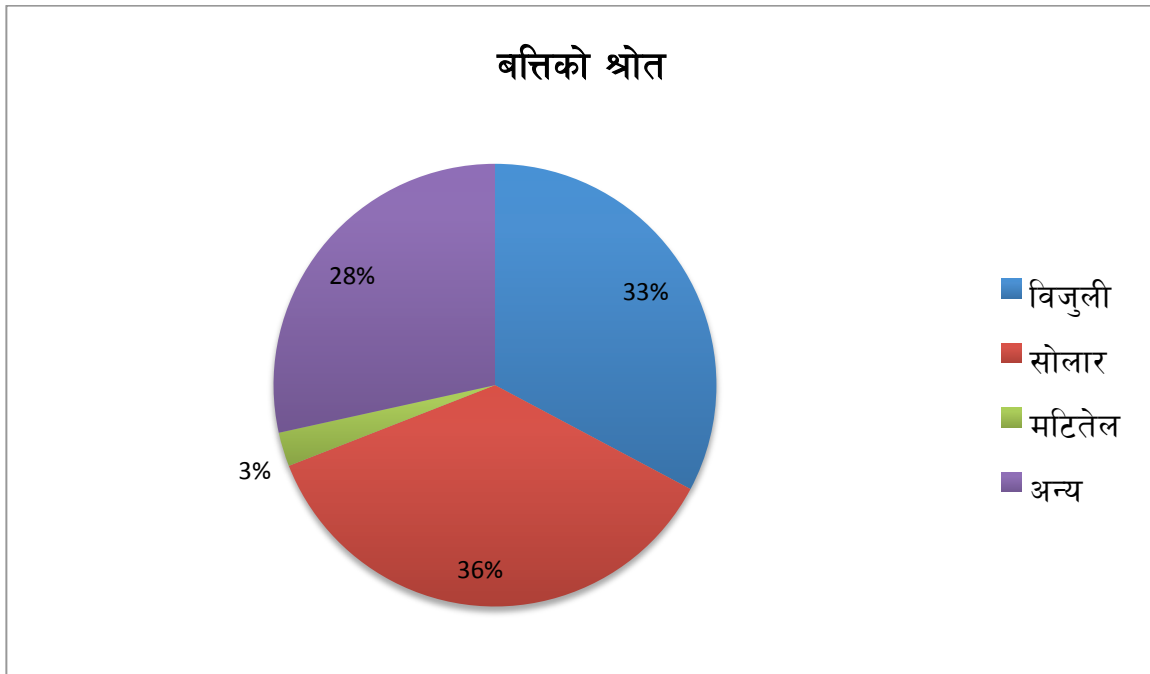
४.७ विजुलिबत्तिको श्रोतको आधारमा घरधुरी

प्रकास उर्जाको सबैभन्दा सरल र भरपर्दो स्रोतको रूपमा विद्युत उर्जालाई लिने गरिन्छ । यसका अलावा पनि प्रकास उर्जाका अन्य विभिन्न स्वरूपहरू हुने गर्दछन् । यस गाउँपालिकामा प्राय वत्तिको श्रोत विजुली र सोलारनै देखिन्छ । गाउँपालिकामा विभिन्न खोलाहरू रहेको कारणले विभिन्न लघु विद्युतको आयोजनाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् ।

तालिका नं. १९ बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	विजुलिबत्तिको श्रोत					
		विजुली	मट्टितेल	गोबर ग्यास	सोलार	अन्य	नखुलाएको
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	९६	३	०	२७६	११९	३
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	५५९	२४	०	१६८	१८६	२
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	५७	२७	०	३४४	३०७	६
	२१७२	७१२	५४	०	७८८	६०७	११

श्रोत: के.त.वि २०६८

४.८ शौचालयका प्रकार र घरधुरी

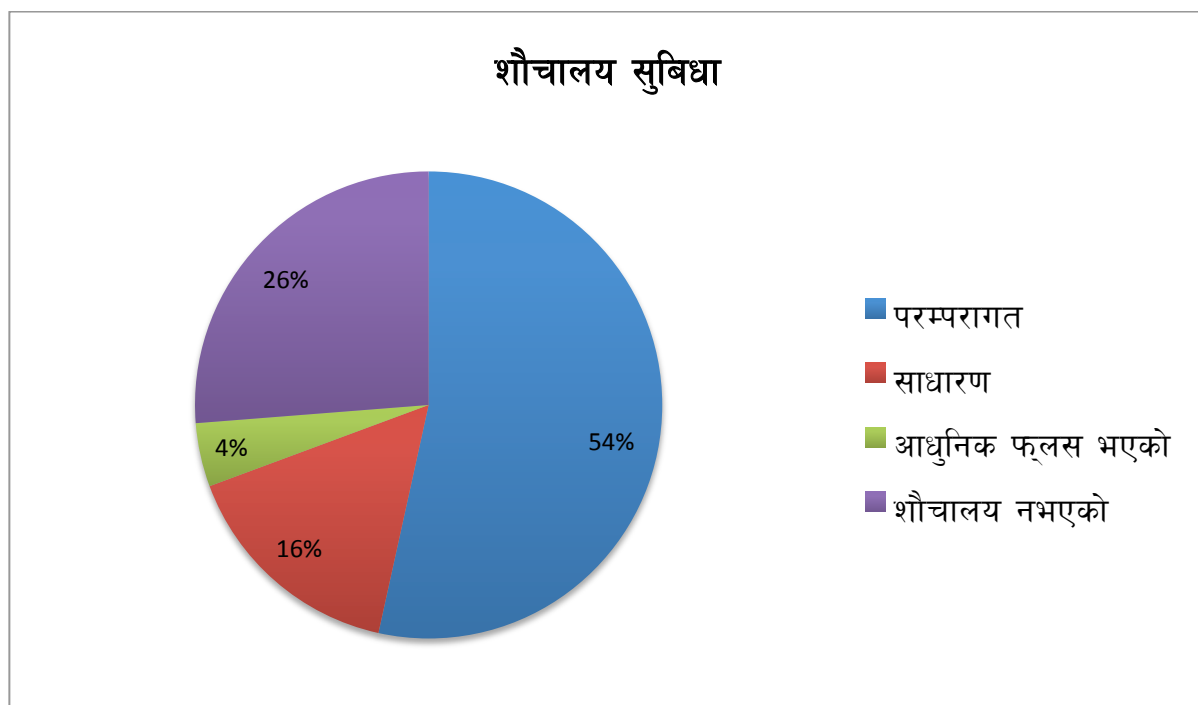
शौचालय मानव संस्कार, तथा मानवीय सभ्यताको परिचायक र स्वास्थ्यको महत्वपूर्ण आधार हो । वातावरणलाई सफा राख्न, रोगहरूको न्युनिकरण गरि स्वास्थ्यका सूचकलाई सकारात्मक बनाउन राज्यले शौचालयको प्रयोगलाई बढावा दिने कार्य गरिरहेको छ । साथै सुरक्षित र स्वच्छ रूपमा शौचालयको प्रयोग होस भनि नागरिक सचेतनाका विभिन्न कार्यक्रम गरेको छ । यति मात्र होइन नागरिकले शौचालयको सुरक्षित र अनिवार्य प्रयोग गरुन भन्ने उदेश्यले शौचालय नभएमा राज्यद्वारा प्रदत्त सुविधा समेत लिन नसकिने व्यवस्था गरेको छ । थवाङ गाउँपालिकामा राष्ट्रिय

जनगणनालाई आधार बनाएर चर्पीलाई ४ प्रकारमा विभाजित गरि तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो । जसलाई १. चर्पी नै नभएको २. फ्लस भएको सार्वजनिक चर्पी ३. फ्लस भएको चर्पी (पक्की शौचालय) ४. साधारण चर्पी (कच्ची शौचालय)को रूपमा वर्गिकरण गरिएको थियो । यसअनुसार गाउँपालिकामा हालसम्मपनि आधुनिक फ्लस भएका शौचालयहरु अत्यन्त कम मात्र रहेको देखिन्छ । पर्यटकीय क्षेत्रमा उच्च सम्भाव्यता बोकेको यस गाउँपालिकामा एक घर एक शौचालय नितीको कार्यान्वयन गरि आवश्यकता अनुसार उचित अनुदानको व्यवस्था पनि गर्नुपर्ने आवश्यकता छ ।

तालिका नं. २० शौचालयका प्रकार र घरधुरीको विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	शौचालय सुबिधा नभएका घर	शौचालय सुबिधा भएका घर		नखुलाएको
			फ्लस भएको	साधारण	
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९४	४५८	११	२२	३
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)	९३७	८०८	१०९	१८	२
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४१	५९७	५७	८१	६
जम्मा	२१७२	१८६३	१७७	१२१	११

श्रोत: के.त.वि. २०६८

४.९ सुबिधाको आधारमा जनसंख्याको विवरण:

तालिका नं. २१ सुबिधाको आधारमा जनसंख्याको विवरण:

वडा	जम्मा	सुबिधा नभएको	केही सुबिधा	सुबिधाको आधारमा घरधुरी											नखुलेको
				रेडियो	टेलिभिजन	केवल टेलिभिजन	कम्प्युटर	इन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाईल फोन	गाडि	मोटरसाईकल	साईकल	अन्य सब	

			भए को											री		
मिरुल (हाल वडा नं. ३)	४९ ४	११२	३४ ७	२९ ८	७	०	०	०	१७	२२३	०	०	०	०	१	३५
थवाङ (हाल वडा नं. १ र २)	९३ ७	२२६	६८ २	५४ ४	५७	२१	९	२	४	५२०	०	०	२	०	१	२९
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)	७४ १	११०	६१ ३	६० १	१७	१	०	०	६	२४७	०	०	०	०	१	१८
जम्मा	२१ ७२	४४ ८	१६ ४२	१४ ४३	८१	२२	९	२	२७	९९०	०	०	२	०	३	८२

श्रोत: के.त.वि. २०६८

४.१० मुख्य पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण:

उपयुक्त सुविधा तथा श्रोत साधनको कमिले यस गाउँपालिकामा विदेशिने जनसंख्या पनि बढ्दो छ । देश सँघीयतामा गएसँगै गाउँमै अवसरहरु निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता तड्कारो रूपमा देखिएको छ ।

तालिका नं. २२ मुख्य आधारमा जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	कृषि (परिवार संख्या)					गैर कृषि (परिवार संख्या)					
	खेतीपाती	पशुपाल न	कुखुरापाल न	माछापालन	अन्य खुलाउने	व्यापार	उद्योग	नोकरी	दैनिक ज्यालादा री	वैदेशिक	अन्य खुलाउने
१	प्राय सवै					७२		१५०	३००- ८००	६००	
२	प्राय सवै										
३	५००					७		४०		५००	
४	प्राय सवै										
५	प्राय सवै										

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

५. गाउँपालिकाको सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक अवस्था

५.१.१ गाउँपालिकामा रहेका विद्यालयको विवरण

शिक्षा मानव जीवनको अभिन्न पाटो हो । जसले मानवलाई जीवनको उचाईसम्म पुग्नलाई मद्दत पुर्याउँदछ । शिक्षाको महत्व तथा आवश्यकता आजको समयमा दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको अवस्था छ । आजको समयमा शैक्षिक क्षेत्रमा उचित व्यवस्थापन गर्न सकिने मात्र गाउँको मुहार फेर्न सकिन्छ । वर्तमान समयमा शिक्षाको शैलिहरु परिवर्तन हुँदै गइरहेका छन् । हिजोका दिनमा जस्तो पारम्परिक रूपले आजको समाज अगाडी बढ्न सक्तैन । यसका लागि शिक्षा क्षेत्रको उचित विकासमा ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

तालिका नं. २३ : गाउँपालिकाका प्रमुख शैक्षिक विवरणहरु (प्राथमिक तह)

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	सञ्चालित कक्षा (सम्म)	जम्मा विद्यार्थी संख्या		
			छात्रा	छात्र	जम्मा
१	श्री कालिकाज्योती प्रावि				
२	श्री वराहक्षेत्र प्रावि				
३	हीमालय फुलवारी मावि	१०	२२५	२०४	४२९
४	वालविकास प्रावि	५	२१	२६	४७
५	जनकल्याण प्रावि	५	२३	२०	४३
६	लुईजवारी प्रावि	५	१४	२०	३४
७	नवचेतना प्रावि	५	२४	२७	५१
८	नववालकल्याण प्रावि	५	२०	२३	४३
९	नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय, वीरावाङ				
१०	जनज्योती प्रावि, जुत्तर				
११	श्री प्रावि थर्पु				
१२	श्री हिमालय प्रावि, दाङसगा				

१३	श्री जनज्योती प्रावि, कोटलवारी				
१४	श्री भानुभक्त मावि, रेको रेकुनेटा				
१५	सारदा निमावि, फुन्टिवाड				
१६	जनचक्छु प्रावि विवाड				
१७	विर वलभद्र मावि थवाड				
१८	जलजला सामुदायिक अध्ययन केन्द्र				
१९	जलजला एजुकेशन एकेडेमी (वोर्डिड स्कूल)	८			३७५

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

५.१.२ विद्यालयका विभिन्न विद्यालयमा हाल कार्यरत शिक्षक संख्या

तालिका नं. २४ : विद्यालयका विभिन्न तहमा हाल कार्यरत शिक्षक संख्या

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	शिक्षक संख्या		
		शिक्षक	शिक्षिका	जम्मा
१	हिमालय फुलवारी मा.वि.			१७
२	जनकल्याण प्रावि			३
३	जनज्योती प्रावि	२	३	५
४	वालविकास प्रावि			४
५	लुईजवारी प्रावि	२	२	४
६	नवचेतना प्रावि			४
७	नव वालकल्याण प्रावि			२

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

५.१.३ विद्यालयहरूमा शौचालयको विवरण

गाउँपालिकाका विद्यालयहरूको शौचालयको अवस्था तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. २५ विद्यालयहरूमा शौचालयको विवरण

जम्मा विद्यालय संख्या	शौचालयको किसिम (संख्यामा उल्लेख गर्ने)			
	सामान्य, सबैले प्रयोग गर्ने किसिमको	छात्राछात्रका लागि भिन्दाभिन्दै भएको	अपांगका लागि भिन्दाभिन्दै भएको	शौचालय नभएको
१९	छ	छ	छैन	

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

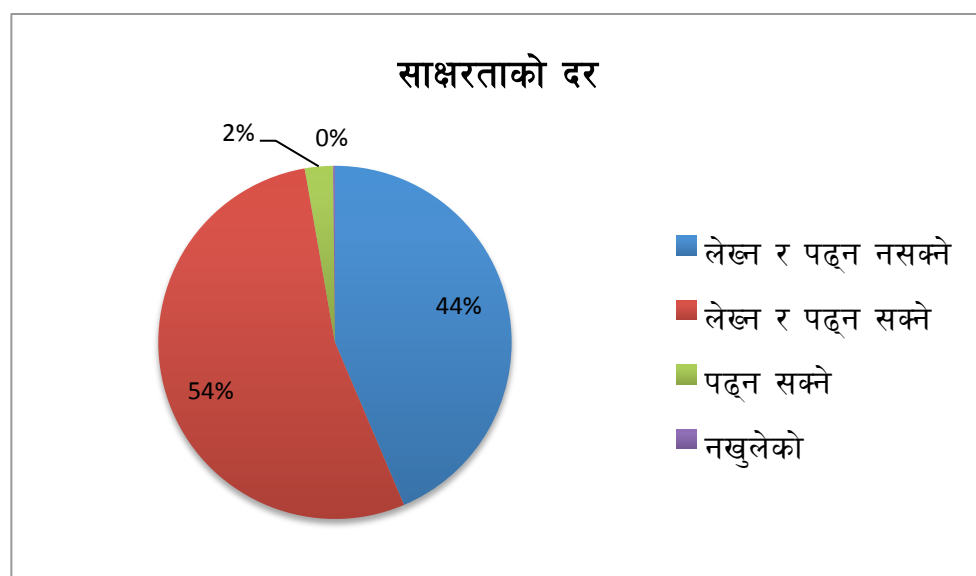
५.१.४ गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्था र साक्षरताको दर

शिक्षा मानव जीवन परिस्कृतको मूल आधार हो । गाउँको मुहार परिवर्तन गर्नमा शिक्षाको सबैभन्दा बढि योगदान रहेको हुन्छ । यसै सन्दर्भमा गाउँका विकासका पूर्वाधारमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन तथा शिक्षाका नीति बनाउन पनि साक्षर जनसंख्याको विवरणले महत्वपूर्ण सघाउ पुर्याएको हुन्छ । यस सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा दिईएको छ ।

तालिका नं. २६ गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्था र साक्षरताको दर

वडा	५ वर्ष माथिको जनसंख्या	जनसंख्या जो			नखुला एको साक्षरता	साक्षरता दर
		लेखन र पढ्न सक्ने	पढ्न सक्ने	लेखन र पढ्न नसक्ने		
मिरुल (हाल वडा नं. ३)						
जम्मा	२१७४	१०८८	३९	१०४१	६	५०.०५
पुरुष	९४३	५७८	१९	३४५	१	६१.२९
महिला	१२३१	५१०	२०	६९६	५	४१.४३
थवाड (हाल वडा नं. १ र २)						
जम्मा	३९१०	२२२७	८१	१६०१	१	५६.९६
पुरुष	१८०५	१२६७	४२	४९५	१	७०.१९
महिला	२१०५	९६०	३९	११०६	०	४५.६१
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)						
जम्मा	३४८२	१८२१	१२७	१५३३	१	५२.३०
पुरुष	१६५०	१००५	६६	५७९	०	६०.९१
महिला	१८३२	८१६	६१	९५४	१	४४.५४
कुल जम्मा	९५६६	५१३६	२४७	४१७५	१६	

श्रोत: के.त.वि. २०६८

५.१.५ ५ वर्ष माथिका जनसंख्याको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २७ ५ वर्ष माथिका जनसंख्याको शैक्षिक अवस्था

वडा	जम्मा	शैक्षिक योग्यताको आधारमा जनसंख्या जो										
		प्रा.(१-५)	निमावि(६-८)	मावि(९-१०)	एस.एल.सी वा सो सरह	प्लस टु वा सो सरह	व्याचलर वा सो सरह	मास्टर्स वा सो सरह	अन्य	अनौपचारिक शिक्षा	नखुलेको	
मिरुल (हाल वडा नं. ३)												
सबै	१२२३	१३१	६४३	२०१	६१	५२	२९	९	०	०	९७	०
पुरुष	६४५	६५	३२०	११६	४१	३५	२२	८	०	०	३८	०
महिला	५७८	६६	३२३	८५	२०	१७	७	१	०	०	५९	०
थवाड (हाल वडा नं. १ र २)												
सबै	२२६४	२६८	१२०३	३७१	१९६	८४	३६	१०	४	०	८६	६
पुरुष	१२९०	१५६	६६५	२१३	१२२	४४	२८	७	४	०	४५	६
महिला	९७४	११२	५३८	१५८	७४	४०	८	३	०	०	४१	०
उवा (हाल वडा नं. ४ र ५)												
सबै	१९१६	११७	९२८	३५६	१२२	७२	१५	४	१	२	२९६	३
पुरुष	१०६२	६३	४७८	१९६	७८	५२	११	४	१	२	१७६	१
महिला	८५४	५४	४५०	१६०	४४	२०	४	०	०	०	१२०	२

स्रोत : के.त.वि. २०६८

५.२ स्वास्थ्य सम्बन्धी

५.२.१ स्वास्थ्य संस्था

हालसम्मको अवस्था हेर्दा यस गाउँपालिकामा जनस्वास्थ्य क्षेत्रमा हुँदै आएको लगानी र प्रयासहरूको फलस्वरूप गाउँवासीको लागि स्वास्थ्य स्थिति विगतको भन्दा राम्रो हुँदै गएको भएता पनि जनताहरूको स्वास्थ्य स्तरमा सन्तोषजनक सुधार ल्याई गुणस्तरिय, दिर्घायु जिवन यापन गर्ने अवस्थामा पुर्याउन बाँकी नै रहेको छ । गाउँपालिकामा हालसम्म कुनै हस्पिटल रहेको छैन ।

तालिका नं. २८ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य केन्द्रको नाम
१	स्वास्थ्य चौकी टुटु

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

५.३ धार्मिक स्थलको नाम

गाउँपालिकामा अधिकांस जनसंख्या हिन्दु धर्मावलम्बी रहेका छन् । यसैकारण उल्लेख्य रूपमा यहाँ मन्दिरहरू रहेका छन् ।

तालिका नं. २९ धार्मिक स्थलहरूको विवरण

क्र.सं.	स्थान	मन्दिरहरूको नाम
१		जन्त्रे मन्दिर
२		वराजुवाड मन्दिर
३		ज्यार्वी

५.४ तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम

थवाड गाउँपालिकामा प्राकृतिक रूपमा प्रख्यात ताल तलैयाहरु खासै नभए पनि केही स्थानीय पोखरीहरु तथा सानातीना ताल तथा कुवाहरु रहेका छन् । भएका तालतलैयाहरु पनि क्रमश सुक्दै जाने तथा लोप हुँदै जाने प्रकृतियामा रहेका छन् यसर्थ यीनको उचित संरक्षण र संवर्धन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । यससम्बन्धी विवरण तालको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ३० तालतलैया, प्राकृतिक पोखरी, तथा पधेरासम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम	स्थान	कैफियत
१	नोलचोज	थवाड २	
२	वराजुवाड पोखरी	वडा ४	
३	जन्तरे पोखरी	वडा ४ र ५ को सीमानामा	
४	जलाकी पोखरी	वडा ४	
५	ज्यप्ची पोखरी	वडा नं. ५ को सीमानामा	
६	जलजला पोखरी(३ फिट सम्म गहिराई)	वडा १	

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७४

५.५ वन सम्बन्धि विवरण (सामुदायिक, निजी)

तालिका नं. ३१ वन सम्बन्धि विवरण (सामुदायिक, निजी)

वडा नं.	वनको नाम	प्रकार	क्षेत्रफल हेक्टरमा	मुख्य रुख प्रजातीहरु

स्रोत : जि.कृ.का.

६. भौतिक पूर्वाधार विकासको अवस्था

६.१ सडक यातायात

सडक पूर्वाधार विकासको मूल आधार हो । सडकको विकासविना अन्य विकासका आधारहरू स्थापित गर्न कठिन तथा खर्चिलो हुन्छ । गाउँको प्रभावकारी विकासका लागि पनि सडक संजाल अन्यन्त जरुरी हुन्छ । यस गाउँपालिकामा पनि सडक संजालको विकासका लागि योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण भइरहेका छन् तथा कतिपय कार्यक्रमहरू संचालन भइरहेको अवस्थामा छन् । प्राय सबै वडाहरू कच्चि सडक सञ्जालसँग आवद्ध भएपनि १२ महिना सञ्चालन हुने अवस्था देखिएको छैन । लामो समयसम्म निर्माण हुन नसकेको सुचीचौर-गुराँसे-थवाङ सडक खण्डको सिरक्याङ भिर खण्ड फोर्ने काम सकिएपछि उवा, थवाङ, मिरुलका साथसाथै धैरै वडाहरू लाभान्वित भएका छन् । यद्यपी खोलिएका सडकको स्तरोन्नती गर्नुपर्ने आवश्यकता तड्कारो रूपमा देखिन्छ ।

६.२ वातावरण तथा सरसफाई

गाउँपालिकाको वातावरणीय सरसफाई तथा पूर्वाधार विकासको वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा यस गाउँपालिकामा वातावरण संरक्षण संवर्द्धन तथा प्रवर्द्धन लगायतका कार्यक्रमलाई संचालन गर्ने गरिएको छ । यसैगरि वातावरणीय सचेतना अभियान, वृक्षारोपण, हरित पर्या-पर्यटन जस्ता कार्यहरू गरि वातावरण संरक्षणमा विशेष जोड दिइएको छ । साथै गाउँपालिकामा सामुदायिक बनको अवधारणालाई आत्मसाथ गरिएको, समय समयमा विभिन्न स्वास्थ्य तथा सरसफाईका कार्यक्रमको संचालन गर्ने, जनचेतना फैलाउने, शौचालय निर्माणको लागि अनुदान उपलब्ध गराउने साथै घरायसी सफाई सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम र विपन्न वर्गलाई वातावरणीय सफाईको लागि आवश्यक सहायता उपलब्ध गराउने, साथै सरसफाई लाई जोड दिनेगरि बेलाबखत विद्यालय स्तरीय कार्यक्रमको संचालन, गाउँस्तरमा विविध चाडपर्व वा दिवसको उपलक्ष्य पारेर संचालन गरिने क्रियाकलाप लगायतका कार्यक्रमहरूले निरन्तरता पाइरहेका छन् । साथै यस्ता कार्यहरूमा यस क्षेत्रका गैर-सरकारी संस्थाहरूको समेत सक्रिय योगदान रहेको छ ।

६.३ कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र

नेपाल कृषि अर्थतन्त्रको उपज बोकेको देश हो । यहाँका धेरैजसो जनसंख्या कृषि पेशामा आवद्ध छन् । हिजोका दिनमा भन्दा आजको दिनमा कृषि विकासका नयाँ-नयाँ कार्यक्रमको संचालनले यस पेशामा आवद्ध व्यक्तिहरूको जीवनशैली बदलिदै गएको छ । यस गाउँपालिकामा रहेका कृषि सेवा केन्द्र निम्नानुसार छन् ।

तालिका नं. ३२ कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र

क्र.सं.	सेवा केन्द्रको नाम	संख्या	भवनको प्रकृति	कैफियत
१	टुटु कृषि सेवा केन्द्र	१	कच्ची	

श्रोत: वडा सर्वेक्षण २०७५

६.४ हुलाक सेवा केन्द्र

थवाङ गाउँपालिकाको साविक गा.वि.स का प्रत्येक वार्डहरूमा हुलाक सेवा केन्द्रहरू रहेका छन् । हालका दिनहरूमा हुलाकको कार्य गर्ने विविध स्वरूपका संचारका साधनहरू आएका पनि कार्यलयीय संचारका कार्यहरूमा औपचारिकता तथा आधिकारीकताका लागि हुलाकको नै बढि प्रयोग हुने गर्दछ । कुनैवेला सूचना तथा जानकारी आदानप्रदान गर्न भ्याई नभ्याई देखिने हुलाक सूचना तथा संचार प्रणालीमा आएको आधुनिक स्वरूप संगै नयाँ-नयाँ सेवा स्वरूपलाई अवलम्बन गर्दै परिमार्जन हुने क्रममा रहेका छन् । यसै क्रममा राज्यले दिएका हुलाकको साविक प्रवृत्ति भन्दा नयाँ स्वरूपका कार्यहरू जस्तै विभिन्न सेवामा दरखास्तको लागि फर्म दर्ता गराउने, वचतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने लगायतका नयाँ जिम्मेवारीको वहन गर्दै आफूलाई परिमार्जन गराउदै गइरहेका छन् ।

तालिका नं. ३३ हुलाक सेवा केन्द्रको विवरण

वडा नं.	हुलाक कार्यालयको नाम	कैफियत
५	हुलाक सेवा केन्द्र	हेल्थ पोष्टमा भाडामा
२	इलाका हुलाक कार्यालय	भाडामा

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.५ वसपार्क वा वस स्टेशन

गाउँपालिकामा हालसम्म एक मात्र जीप स्टेशन रहेको देखिन्छ । यातायातको विकासविना आजको समयमा कुनै पनि विकासको परिकल्पना गर्न सकिदैन । जब भौतिक दुरी नजिक बन्छ तब मात्र अन्य दुरीहरू नजिक बनाउने विकासका क्रियाकलाप संचालन गर्न सरल हुन्छ । सबै विकासको साधनलाई संचालन गर्न आवश्यक पूर्वाधारको सहज हस्तान्तरणका लागि पनि यातायात महत्वपूर्ण हुन्छ । वसपार्कको उचित व्यवस्थापन सम्बन्धि योजनाहरू हाल गाउँपालिकाको प्राथमिकतामा परेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ३४ वसपार्क वा वस स्टेशनको विवरण

क्र.सं.	विवरण	स्थान (नपा/गापाको वडा नं.)	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	कैफियत
१	थवाङ स्टेशन	थवाङ		

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.६ गाउँपालिकामा भएका युवा क्लब सम्बन्धि विवरण

तालिका नं. ३५ गाउँपालिकामा भएका युवा क्लब सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	स्थान
१	गोसाङ युथ क्लब	वडा ३
२	एल वि. डि युथ क्लब	वडा ३
३	अजम्बरी युथ क्लब	१
४	धरमपानि युथ क्लब	१
५	सयपत्री युथ क्लब	१

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.७ सामुदायिक भवनहरूको विवरण

थवाङ गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरूलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ । व्यक्तिगत सम्पत्ति भन्दा माथि रहेको आफुले नकामाईकनै पनि आफू तथा आफनो पुस्तौ पुस्ता सम्म उपायोग गर्न पाउने राज्यप्रदत्त प्रदान गरिएका सार्वजनिक सम्पत्ती नागरिकको सबैभन्दा ठुलो सम्पत्ति हो । अतः यस्तो सम्पत्तिको रक्षा गरि आफूले उपयोग गर्नु र अरुका लागि पनि जोगाईदिनु व्यक्तिको ठुलो कर्तव्य हो ।

तालिका नं. ३६ सामुदायिक भवनहरूको विवरण

क्र.सं.	सामुदायिक भवनको नाम	स्थान/वडा	कैफियत
१	थवाङ सामुदायिक भवन	२	राम्रो
२	कृषि भवन (पक्की)	टुटु	
३	स्वास्थ्य चौकी (पक्की -२, कच्ची -१)	टुटु	
४	वडा कार्यालय (१ र २ को एकै ठाउँ)	थवाङ ठुलोगाउँ २	
५	सामुदायिक सभा भवन	ठुलोगाउँ २	
६	स्वास्थ्य चौकी	१ र २	निर्माणाधिन
७	इ.प्र.का	१	निर्माणाधिन
८	जलजला सामुदायिक अस्पताल	ठुलोगाउँ २	

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.८ शवदाह तथा पशु वधशालाको विवरण

गाउँपालिकामा मानिसको अन्तिम संस्कार गर्नका लागि विभिन्न स्थानमा शवदाह निर्माण गरिएका छन् । यसैगरि उपभोक्ता हितलाई ध्यानमा राखेर स्वच्छ र सुरक्षित मासुको निर्यातका लागि विविध स्थानमा पशु वधशाला समेत निर्माण गर्न आवश्यक देखिन्छ । जसको विवरण तल दिइएको छ ।

तालिका नं. ३७ शवदाह तथा पशु वधशालाको विवरण

क्र.सं.	विवरण	स्थान	अवस्था	कैफियत
१	शवदाह	मिमड	सामान्य	
२	शवदाह	नोगोवाङ	सामान्य	
३	शवदाह	जागन	सामान्य	
४	शवदाह	भाक्ताने	सामान्य	
५	शवदाह	डिवाङ	सामान्य	
६	शवदाह	भेरीखर्क	सामान्य	
७	शवदाह	सोहोरो धारा	सामान्य	
८	शवदाह	तिवाङ खोला	सामान्य	
९	शवदाह	भेडाखोर	सामान्य	
१०	शवदाह	उम्वाङ	सामान्य	
११	शवदाह	दोभान	सामान्य	

१२	शवदाह	छोरावाड	सामान्य	
----	-------	---------	---------	--

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.९ खेल मैदान सम्बन्धी विवरण

भौतिक पूर्वाधारभित्र एक राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरको खेल मैदानलाई पनि समावेश गर्ने गरिन्छ । आजका दिनमा खेलको माध्यमबाट राज्यहरु एकआपसमा नजिकिनुका साथै आफ्नो वर्चस्व प्रदर्शन गर्ने समेत गरेको पाइन्छ । हाम्रो देशमा पनि हरेका गाउँपालिकामा कम्तिमा एउटा राष्ट्रिय स्तरको खेल मैदान निर्माण गर्ने लक्ष्य राखेको पाइन्छ । थवाड गाउँपालिकाको केही खेल मैदान भएपनि अवस्था सामान्य रहेको छ । यस क्षेत्रमा राष्ट्रिय स्तरको खेल मैदान बनाउने लक्ष्य राखिएको भए तापनि हालसम्म सो कार्यले गति लिन सकेको छैन, भएका खेल मैदानको पनि स्तरोन्नती गर्नुपर्ने भएका छन् । यस दिशामा गाउँपालिकाले योजना निर्माण गरिरहेको छ ।

तालिका नं. ३८ खेल मैदान सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खेल मैदानको किसिम	स्थान/वडा	उपयोगको अवस्था
१	छैलोवाड खेल मैदान	२	क्लव
२	मरान्याना भलिवल मैदान	२	क्लव
३	दुहवाड भलिवल मैदान	२	
४	रोकावारा, ठुलोगाउँ	५	क्लवहरुले
५	कोतलवारा, वेसी	५	
६	पुसवाड	५	
७	व्याडमिन्टन कोर्ट	२	
८	भलिवल कोर्ट	१	
९	फुटवल ग्राउण्ड	१	

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.१० भोलुङ्गे पुल । पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३९ भोलुङ्गे पुल । पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	पुलको नाम	पुलको प्रकार	लम्वाई मिटरमा	वायाँ किनारा	दायाँ किनारा	सम्पन्न मिति
२	थवाडखोला			मरान्याना	फुकेवाड	
३	मिरुल खोला			टुटु वजार	टुटु वजार	
३	टुटु खोला			टुटु वजार	टुटु वजार	
३	कुट्टे खोला			रानागाउँ	टुटु	२०७३
३	छेरलोवाड			विसौनी	टुटु	२०७०
३	मिरुल खोला			कुनागाउँ	वेसी	२०६८
३	सिमरी खोला			सहीपु	सिमरी	२०७३
४	सुर्जुवाड भो.पु.					२०६५
५	वेसी भो.पु.					२०३९
५	डोमै भो.पु					२०७०

१	थवाङखोला			मरानथाना	भाकेवाङ	२०४२
१	थवाङखोला			गुराँसे	वाघतारे	२०७२
१	रिईखोला			भक्किवाङ	ठुलोगाउ	२०४६
१	मङ्ग्राखोला			उग्रिवाङ	यायवाङ	२०६९

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.११ विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा विपद व्यवस्थापनको लागि विपद व्यवस्थापन गाउँ समिति बने पनि पुर्ण रूपले कार्यान्वयन हुन सकेको छैन । यसले प्राकृतिक प्रकोप, आकस्मिक समस्या वा आपतकालिन अवस्था आइपरेको अवस्थामा उद्धार, राहत तथा पुनःस्थापना जस्ता कार्यमा नागरिकलाई सहायता उपलब्ध गराउने गर्दछ । साथै यसले भैपरि आउने समस्याहरुको सरल निकासको लागि पुर्वानुमान तथा योजना निर्माण र पुर्वतयारी पनि गर्ने गर्दछ । यसका लागि सुरक्षित स्थान समेत तोक्नु आवश्यक छ । केही सुरक्षित स्थानहरु दाङसावाङ, नम्छिगुड, टुटु मैदान तोकिए पनि उचित व्यवस्थापन गर्न सकिएको छैन । समितीले वर्तमान समयमा भुकम्प रहित भवन निर्माण सम्बन्धी आचार संहिता लागु गर्नुका साथै यस्ता भवनहरुको निर्माणमा आवश्यक परामर्श समेत उपलब्ध गराउन आवश्यक देखिन्छ । यी सबै कार्यको आवश्यक खर्चको व्यवस्थापनको लागि एक विपद व्यवस्थापन कोष समेत निर्माण गर्नु पर्ने हुन्छ ।

६.१२ प्रकोपबाट भएको क्षति सम्बन्धी विवरण - आ.व. २०७४-७५ को

गाउँपालिकाको प्रकोपबाट भएको क्षति सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ । जसअनुसार यस गाउँपालिकामा वाढीका कारण सबैभन्दा धेरै भौतिक क्षति भएको छ । यससम्बन्धि जानकारी तल तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ४० प्रकोपबाट भएको क्षति सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	प्रकोपको किसिम	क्षति विवरण	भएको अनुकानित क्षति रकम	मानविय क्षति
३	पहीरो	घरमा क्षती	३ लाख भन्दा वढी	—
४	वाढी पहीरो	क्षती		

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

६.१३ सिंचाई

कृषि आधुनिकीकरणका लागि वैज्ञानिक कृषि प्रणालीको आवश्यकता पर्दछ । वैज्ञानिक कृषि प्रणाली अन्तर्गत सदावहार सिंचाई सुविधाको उपलब्धता पहिलो शर्त हो । सिंचाइको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिसकेपछि मात्र वैज्ञानिक कृषि प्रणालीको सुरुवात हुन्छ । सिंचाईको पर्याप्त श्रोत यस गाउँपालिकामा रहेको देखिए पनि सिंचाईलाई सुव्यवस्थित गर्न गाउँपालिकाले कार्ययोजनाहरु बनाई त्यसलाई कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा भएका स्थानीय खोलाहरुलाई प्रयोगमा ल्याई गाउँका अधिकांस भुमी सिंचित गर्न सकिने सम्भावना प्रवल छ । हाल यस गाउँपालिकामा पाटेभिर सिंचाई आयोजना रहेको भएपनि स्तरोन्नती गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

७. उद्योगधन्दा तथा व्यवसायको अवस्था

देश विकासको एक महत्वपूर्ण खम्बा भनेको उद्योग हो । उद्योग धन्दाको विकास बिना राज्यमा आर्थिक क्रान्ति हुन सक्तैन । कुनै पनि देशको गरिमा बढाउनको लागि आर्थिक आधार बलियो हुनुपर्ने कुरा महत्वपूर्ण हुन्छ । यस्तो आर्थिक आधारको प्रथम सिद्धि नै उद्योग हो । नेपालमा उद्योग विकासको गतिलाई हेर्दा राज्य यस दिशामा लागिपरेको देखिएता पनि सन्तोषजनक भने देखिदैन । जसको फलस्वरूप राज्यमा औद्योगिक बस्तुको मागलाई पुरा गर्न उच्च आयात गर्नुपर्ने अवस्थाले आर्थिक विकासमा ऋणात्मक प्रभाव पारेको देखिन्छ । यसका साथै नेपाल एक विकासोन्मुख मुलुक हो । आर्थिक विकासका पर्याप्त सभावना हुदाँहुँदै नि यो देश गरिब मुलुकको पङ्क्तिमा परेको छ । नेपालको योजनाबद्ध विकासले देशको आर्थिक पक्षलाई उकालो चढाउनका लागि उद्योग क्षेत्रलाई लक्षित गरि विभिन्न प्रयासहरु गरेता पनि जनताले महसुस गर्ने गरि उद्योग क्षेत्रको विकास हुन् भने केहि समय लाग्ने देखिन्छ । राज्यको अवस्थाको प्रतिविम्ब गाउँले पनि बोकेको हुन्छ । अतः थवाङ गाउँपालिकामा पनि उद्योगको वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा यस क्षेत्रको हालसम्म किटान गरेर उद्योगको सूचीमा राख्न सकिने उद्योगको विवरण प्राप्त गर्न सकिदैन । गाउँपालिकाको विकासलाई द्रुत गतिमा अगाडि बढाई रोजगारी सिर्जना गर्न तथा सकारात्मक विकासको लागि पर्याप्त रुपमा उद्योग विकासका कार्यक्रमहरु ल्याइनुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

७.१ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी

विवरण

गाउँपालिकामा भएका व्यापार व्यावसाय तथा उद्योग व्यवसायको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ । जसअनुसार यस गाउँ क्षेत्रमा सबैभन्दा धेरै होटल व्यवसाय र खाजा तथा खाना घर रहेका छन् । यसवाहेक किराना व्यवसाय, दुग्ध व्यसाय, टेलस, सहकारी, माछा मासु व्यवसाय, फेन्सी व्यवसायी पनि यो क्षेत्रको प्रमुख व्यवसायको रुपमा देखिन्छ ।

तालिका नं. ४१ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण

सि.नं	व्यपार,व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या
१	दुग्ध व्यवसायी	
२	टेलर्स	११
५	होटल व्यवसायी	१५
६	फेन्सी व्यवसायी	५
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	४
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	१
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	५
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	४
११	जुत्ता पसल	२
११	फोटो स्टुडियो	४
१२	फर्निचर	
१३	किनारा पसल तथा व्यवसायी	२०
१४	अटो वर्कसप	

१५	खाजाघर तथा चिया पसल	७
१६	मनि ट्रान्सफर	२
१७	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	२
१८	ठेक्का पट्टा	१
१९	सुनचाँदी	६
२०	भाडा पसल	२
२१	सैलुन	३
२२	आर्ट	२
२३	पुल हाउस	२
२४	मकै मील/पानी मील	३
२५	मर्मत केन्द्र	२
२६	हुवानी सेवा	९
२७	होमस्टे	१०
२८	वोर्डिङ स्कूल सञ्चालन	१
२९	फोहर मैला सँकलन	१
३०	ग्यास डिलर	१
३१	मदीरा व्यवसायी	२
३२	सहकारी	२

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.२ गाउँपालिकामा पशुपालन सम्बन्धि विवरण

तालिका नं. ४२ : गाउँपालिकामा पशुपालन सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	गाई गोरु	भैसी राँगा	वाखा/भेडा	कुखुरा	सुँगुर	अन्य
१						
२						
३	४००	५० घरमा	४०-४५	४९०		
४						
५						

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.३ सहकारी संस्थाको विवरण

एकको लागि हरेक र हरेकको लागि एक भन्ने मान्यतामार्फत सदस्यहरूको सामुहिक हितमा कार्य गर्नको लागि स्थापित सहकारी हालका दिनमा विश्वभर लोकप्रिय बन्दै गइरहेका छ। सहकारीमा आवद्ध सदस्यहरूको हितका लागि कार्य गर्ने र सानो सानो पुँजीलाई एकतित्र गरि कार्य गर्ने हुँदा नीम्न वर्गको नजिकको संस्थाको रूपमा पनि यसले लोकप्रियता पाएको छ। थवाङ गाउँपालिकामा भएका सहकारी संस्था सम्बन्धि विवरण तल तालिकामा देखाईएको छ।

तालिका नं. ४३ : सहकारी संस्थाको विवरण

क्र.स.	विवरण, स्थान	शेयर सदस्य संख्या
१	थवाङ्गे हातेमालो वचत तथा ऋण सहकारी संस्था	२५००

२	मिलिजुली कृषि सहकारी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था	२०००
३	महिला सहयात्रा (छिमेकी गा.पा देखि जिल्ला सम्म समेटेको)	
४	जनहित कृषि सहकारी संस्था (३२ वाट सुरु)	४५६
५	समाज सुधार समिति थवाङ (वि.सं. २०५७ मा स्थापित)	
६	महिला सञ्जाल थवाङ (दर्ता नभएको)	
७	जलजला सहकारी संस्था टुटु	
८	थवाङगी वचत सहकारी	

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.४ गाउँभित्र रहेका व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण

व्यापार राज्य विकासको महत्वपूर्ण आधार हो । आजको समयमा व्यापार कुनै पनि गाउँलाई समृद्ध बनाउने तथा आर्थिक क्रियाकलापलाई द्रुत गतिमा अगाडी बढाउने क्षेत्रको रूपमा परिचित छ । कुनै पनि ठाउँको व्यापारीक विकासले त्यस स्थानलाई सहरीकरण गर्नमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ । यस गाउँपालिकाको यस क्षेत्रमा हालसम्मको दिनमा हुने गरेका व्यापारिक कारोवार र व्यापारीक केन्द्रको रूपमा प्रयोग भइरहेका स्थानहरूलाई तल उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ४४ गाउँभित्र रहेका व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण

क्र.सं.	व्यापारिक केन्द्रको नाम	मुख्य व्यापारिक वस्तुहरू	कैफियत
१	थवाङ ठुलो गाउँ	दैनिक उपभोग्य सामानहरू	
२	टुटु लाटावाङ	दैनिक उपभोग्य सामानहरू	

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.५. गा.पा. मा रहेका प्रहरी ईकाईहरूको अवस्थिती

तालिका नं. ४५ गा.पा. मा रहेका प्रहरी ईकाईहरूको अवस्थिती

क्र.सं.	प्रहरी ईकाईको नाम
१	इलाका प्रहरी कार्यालय थवाङ

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.६ वातावरण तथा सफाई

तालिका नं. ४६ वातावरण तथा सफाई

	सार्वजनिक शौचालय	फोहरपानी प्रशोधनशाला	पिउनेपानी प्रशोधनशाला	ल्यान्डफिल साईट	सरसफाई व्यवस्थापन को साधन	वायोग्यास प्लान्ट
संख्या	४	३	२			-
जम्मा	४	३	२	छैन	छैन	छैन

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.७ सेवा प्रवाह विवरण तथा विपद व्यवस्थापन

तालिका नं. ४७ सेवा प्रवाह विवरण तथा विपद व्यवस्थापन

	दमकल	एम्बुलेन्स	शववाहन	नगरप्रहरी	विपद
--	------	------------	--------	-----------	------

				भ्यान	व्यवस्थापन सम्बन्धि
संख्या	१	१	छैन	-	
जम्मा	१	१	छैन	छैन	छैन

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.८ सुचना तथा सञ्चार

तालिका नं. ४८ सुचना तथा सञ्चार

	एफ.एम / रेडियो स्टेशन	पत्रिका	अनलाईन पत्रिका
संख्या	-	-	-
जम्मा	-	-	-

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

७.९ पार्क, उद्यान, भ्यू टावर

तालिका नं. ४९ सुचना तथा सञ्चार

	पार्क	वाल उद्यान	भ्यू टावर	अन्य केही भए
संख्या	-	-	-	-
जम्मा	छैन	छैन	छैन	छैन

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

द. विविध जानकारी

द.१ गाउँपालिकामा रहेका हाइड्रोपावर तथा लघु जलविद्युतहरूको विवरण

तालिका नं. ५० गाउँपालिकामा रहेका हाइड्रोपावर तथा लघु जलविद्युतहरूको विवरण

वडा नं.	हाइड्रोपावरको नाम	क्षमता	लाभान्वित घरधुरी
१	मङ्ग्राखोला लघु जलविद्युत आयोजना (मिटर नभएको)	१५ कि.वा	५००
१	कुस्तीम खोला लघु जलविद्युत आयोजना	८ कि.वा.	१००
१	फुन्टिवाड लघु जलविद्युत आयोजना		१००
१	मायाखर्क लघु	२ कि.वा	१५-२०
१	जुरवाड लघु	७ कि.वा	६०-७२
२	मराघाना ल.ज.वि	२ कि.वा	
२	हेर्जोवाड ल.ज.वि	२ कि.वा.	
२	दुइवाड ल.ज.वि	२ कि.वा.	
५	डोमैखोला ल.ज.वि.	३५ कि.वा.	
५	वाज खोला ल.ज.वि.		
३	रिगाई खोला ल.ज.वि	९ कि.वा	९०
४	भित्रीवन ल.ज.वि	२ कि.वा	५०
५	सिमरी ल.ज.वि	९ कि.वा	३५
६	जिते खोला ल.ज.वि	१५.५ कि.वा.	२००
४ र ५	वाजखोला ल.ज.वि	९ कि.वा.	
५	उमङ्ग खोला ल.ज.वि	७.५ कि.वा.	
५	जुत्तरखोला ल.ज.वि	४ कि.वा.	

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

८.२ गाउँपालिकाको आ.व. ०७४/७५ को अनुमानित चालु खर्च, कार्यक्रम तथा पुँजिगत खर्चको विवरण

८.३ गाउँपालिकाको आ.व. ०७४/७५ को विषयगत कार्यक्रम, योजना तथा वजेटको निर्णयार्थ विवरण:

९ गाउँपालिकाको टाढाको वस्ती बाट सम्बन्धीत गा.पा.को केन्द्र पुग्नलाग्ने अनुमानित समय

तालिका नं. ५१ गाउँपालिकाको टाढाको वस्ती बाट सम्बन्धीत गा.पा.को केन्द्र पुग्नलाग्ने अनुमानित समय

वडा नं.	Roadhead वाट गा.पाको केन्द्रसम्मको दुरी	सेवा प्राप्त गरि घर फर्कन लाग्ने समय
१	२० कि.मि	४ घण्टा
२	९ कि.मी.	
३	२० कि.मि	४ घण्टा
४		
५		

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

१०. गा.पा कार्यालयदेखि वडाकेन्द्रसम्मको दुरी

तालिका नं. ५२ गा.पा कार्यालयदेखि वडाकेन्द्रसम्मको दुरी

वडा नं.	केन्द्र रहेको स्थान	केन्द्रसम्मको दुरी
१		
२		
३		
४	थवाड	१७ कि.मि.
५	उवा	२० कि.मि

श्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७५

११. स्थानीय जनप्रतिनिधीहरु

क्र.स.	नाम, थर	पद	फोन नं.
१			
२			
वडा नं. १			
१			
२			
३			
४			
वडा नं. २			
१			
२			
३			
४			
वडा नं. ३			
१			
२			
३			
४			
वडा नं. ४			
१			
२			
३			
४			
वडा नं. ५			
१			
२			
३			